

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA HUDEBNÍ VÝCHOVY A KULTURY

**Hudební výchova v mateřských centrech v Plzni
(se zaměřením na mateřské centrum Unit'áček)**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Veronika Šimánová

Učitelství pro MŠ

Vedoucí práce: PhDr. Štěpánka Lišková, Ph.D.

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 29.června 2020

.....
vlastnoruční podpis

Ráda bych poděkovala všem, kteří mi během vypracování bakalářské práce byli oporou, poskytovali mi povzbuzení a rady. Zvláštní a veliké poděkování patří mé vedoucí práce PhDr. Štěpánce Liškové, Ph.D. za věnovaný čas a pomoc v průběhu zpracování bakalářské práce. Děkuji Mgr. Petře Pangrácové a Kláře Mrázové za užitečné rady. V neposlední řadě děkuji své rodině, manželovi a svým přátelům za trpělivost, podporu a modlitby v období psaní této práce.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINÁL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

Obsah

Seznam zkratk

Úvod	1
1 Charakteristika mateřských center	3
1.1 Historie mateřských center	4
1.2 Přehled mateřských center v Plzni	6
1.2.1 Uzlík, z. s.	6
1.2.2 SKP Duha – mateřské centrum	7
1.2.3 Centrum Cvrček	8
1.2.4 Mateřské centrum Slovičko	8
1.2.5 Mateřské centrum Uniřáček	9
1.3 Hudební výchova ve vybraných MC v Plzni	9
1.3.1 Hudební výchova v MC Slovičko	9
1.3.2 Hudební výchova v Centru Cvrček	10
1.4 Podmínky pro uplatnění hudebních činností v mateřských centrech	12
2 Hudební výchova v mateřských školách & v mateřských centrech	13
2.1 Pěvecké činnosti z pohledu MŠ a jejich uplatnění na MC	13
2.1.1 Dětský hlas	14
2.1.2 Správný postoj těla a dýchání	15
2.1.3 Tvoření tónu	16
2.1.4 Zásady práce se zpěvem pro vedoucí MC	17
2.1.5 Návrhy činností pro MC	17
2.2 Poslechové činnosti z pohledu MŠ a jejich uplatnění na MC	20
2.2.1 Zásady v poslechových činnostech pro vedoucí MC	22
2.2.2 Návrhy činností pro MC:	22
2.3 Hudebně pohybové činnosti z pohledu MŠ a uplatnění na MC	23
2.3.1 Zásady v hudebně pohybových činnostech pro vedoucí MC	24
2.3.2 Návrhy činností pro MC	24
2.4 Instrumentální činnosti z pohledu MŠ a uplatnění na MC	25
2.4.1 Zásady v instrumentálních činnostech pro vedoucí MC	26
2.4.2 Návrhy činností pro MC	26
3 MC Uniřáček	27
3.1 Harmonogram	28
3.2 Způsob práce v MC Uniřáček	30
3.2.1 Kompetence k učení	30
3.2.2 Kompetence k řešení problémů	30
3.2.3 Komunikativní kompetence	31
3.2.4 Sociální a personální kompetence	32
3.2.5 Činnostní a občanské kompetence	32
3.3 Hudební činnosti a naplňující aktivity	33

4	Přehled hudebních činností MC Unit'áček od dubna 2017 do června 2018	34
4.1	Jaro.....	34
4.2	Léto.....	37
4.3	Podzim.....	41
4.4	Zima.....	44
4.5	Autorské dětské písně.....	46
	Závěr.....	47
	Resumé	
	Seznam literatury	
	Seznam příloh a obrázků	
	Obrázky	
	Přílohy	

Seznam zkratek

MŠ	mateřská škola
MC	mateřské centrum
ZŠ	základní škola
VŠ	vysoká škola
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
BP	bakalářská práce
SŠ	střední škola

Úvod

V této bakalářské práci (dále jen BP) jsem se zaměřila na využití hudební výchovy v mateřských centrech (dále jen MC) v Plzni. Pozornost věnuji zejména třem mateřským centrům: MC Slovíčko, Centrum Cvrček a MC Uniřáček.

Nejvíce se věnuji využití hudební výchovy v MC Uniřáček, kde jsem pracovala. Práce je rozdělena na dvě základní části: teoretickou a praktickou. V první části vysvětluji, co pojem mateřské centrum znamená, co jej charakterizuje a jakým způsobem funguje. Popisuji zde také hudební činnosti a zásady, které je potřeba dodržovat společně s doporučeními pro lektory a dobrovolné pracovníky MC, abych jim práci s hudebními činnostmi usnadnila. V závěru teoretické části se podrobně zabývám MC Uniřáček, na které je tato práce zaměřena. V praktické části se věnuji přehledu hudebních činností, které byly v MC Uniřáček používány. Tyto hudební činnosti jsou rozděleny do čtyř bloků podle ročních období. Každá aktivita je podrobně popsána současně s doporučeními pro její realizaci.

Důvody, proč se chci zabývat tématem hudebních činností v mateřských centrech, jsou dva. Prvním je můj velmi kladný vztah k hudbě. Druhým je můj vztah k dětem a práci v mateřských centrech, která mi, stejně jako hudba, jsou velmi blízká. Vzorem pro mě byla moje maminka, která několik let mateřské centrum vedla. Od dětství jsem do centra spolu s maminkou docházela a měla jsem díky tomu možnost pozorovat práci v MC, všimnout si i hudebních činností, které zde probíhaly. Zapojovala jsem se do jednotlivých aktivit – nejprve z pozice dítěte, později i jako dobrovolnice vedoucí dětské skupiny.

Cíleným pozorováním využití hudebních činností při práci s dětmi jsem se začala zabývat během studia na střední škole (dále jen SŠ). Díky studijní pedagogické praxi v mateřské škole (dále jen MŠ) jsem se mohla sbíráním námětů a zkušeností zabývat i během studia na vysoké škole (dále jen VŠ). Souběžně s tím jsem pokračovala ve své dobrovolnické práci v MC Uniřáček, kde jsem navíc měla možnost při hudebních činnostech pracovat s dětmi různých věkových kategorií. Díky pozitivní zpětné vazbě od dětí i jejich rodičů jsem došla k závěru, v případě zájmu a podnětného prostředí mohou hudba a hudební činnosti provázet každé dítě od velmi útlého věku.

Před nástupem do základní školy jsou děti ovlivňovány hudbou ze dvou důležitých zdrojů. Prvním je prostředí, kde děti vyrůstají. S poslechovými činnostmi se mohou děti setkat již v prenatálním období, nejčastěji to bývá v podobě zpěvu matky. Pohybové

aktivity se dají zaznamenat, taktéž jako poslechové činnosti, v prenatálním období, kdy dítě může reagovat na zvuky a různé druhy hudby pohybem, jako je například kopání. V postnatálním období reagují nesynchronním a později synchronním pohupováním na hudbu. S instrumentálními činnostmi se děti setkávají již od narození v podobě chraštítek a podobných hraček.

Druhým zdrojem, který umožňuje dětem cílené setkání s hudbou, jsou MŠ. Některé děti navíc mají možnost navštěvovat mateřská centra, kde se s hudebními činnostmi poměrně často a úspěšně pracuje.

Tématem hudebních činností v mateřských centrech se dosud nikdo v Čechách nezabýval. Jediná kniha, která se věnuje tomuto tématu, se nezaměřuje na hudební činnosti, které jsou hlavním předmětem této práce. Na základě vlastních i sdílených zkušeností bych v bakalářské práci ráda představila návrhy několika základních hudebních činností pro tato centra, neboť i zde dochází k smysluplnému rozvoji hudebnosti dětí. Využívám zkušenosti z práce v MC Uniťáček, poznatky, které jsem získala na střední pedagogické škole v Karlových Varech, během studia Učitelství mateřských škol na Pedagogické fakultě v Plzni, z literatury, která k tomuto oboru náleží, i z vlastní pedagogické praxe v mateřské škole.

V MC se pracuje s podobnou věkovou kategorií dětí jako v MŠ. Informace získané z odborné literatury pro MŠ a zkušenosti z oboru se proto dají do určité míry transformovat do tohoto prostředí. Je třeba však mít na zřeteli, že mateřská centra nemohou plně nahradit mateřské školy, neboť mají svá specifika. Z tohoto důvodu je důležité určit, co a do jaké míry je možné použít pro hudební vzdělávání dětí v MC, a to zejména s ohledem na jejich možnosti.

Mým cílem je ukázat způsob, jak lze v MC alespoň částečně naplňovat rámec znalostí, schopností, dovedností a předpokladů, který se uplatňuje v mateřských školách pod hlavičkou cílů, stanovených Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV).

Zároveň bych chtěla představit některé hudební činnosti MC Uniťáček a nabídnout aktivity vhodné pro zařazení do jiných mateřských center, což je primárním cílem této práce. V souvislosti s tím se zamyslím nad využitím zkušeností a vědomostí z hudebně-výchovného vzdělávání v MŠ při práci v MC.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Charakteristika mateřských center

„Mateřské centrum (MC) je svépomocné komunitní středisko provozované sdružením matek. Hlavním smyslem aktivit MC je prevence izolovanosti matek během mateřské dovolené. MC organizuje programy pro dospělé i pro děti.“¹

V mateřských centrech se setkávají matky a děti předškolního věku. Jsou místem, kde mají vedoucí MC snahu ukázat matkám, jak efektivně trávit čas se svými dětmi. Zároveň jsou místem, kde mohou matky trávit čas i s jinými matkami, a předávat si tak svoje zkušenosti, podělit se o radosti i starosti, které prožívají. Děti v MC mohou navazovat první sociální kontakty s vrstevníky, učí se zpívat dětské písničky, básničky, experimentují s různými technikami výtvarných činností apod. Od mateřských škol se liší především celkovou koncepcí. Jelikož MC nejsou vzdělávacími, ale spíše volnočasovými zařízeními, není potřeba, aby lektoři byli pro tuto práci kvalifikovaní. Domnívám se, že o to důležitější je poskytnout jejich pracovníkům dostatek kvalitních materiálů pro práci s předškolními dětmi.

MC jsou především vhodnou alternativou pro matky na mateřské dovolené, které se svými dětmi chtějí trávit volný čas efektivněji. Věkové rozpětí u dětí se pohybuje od narození do 5(6) let. Pro všechny bývá v MC připravený program většinou v dopoledních hodinách, tedy od cca 9:00 - 12:00 hodin. V některých MC je celé dopoledne zaměřené na společné aktivity pro matky a jejich děti zároveň. V jiných MC jsou připraveny činnosti pro obě skupiny zvlášť. V některých MC se též můžeme setkat s programem, který je tvořen ze dvou částí. První je zaměřena na aktivity pro matky s dětmi dohromady, a po ní následuje část druhá, která je pro obě skupiny oddělená. Tak to funguje například v MC Uniřáček. Dopolední program bývá v MC většinou jednou týdně, v jiných obdobných zařízeních však dvakrát či vícekrát, vždy s ohledem na uspokojení poptávky samotných matek. Program, jak už je uvedeno výše, může být různě zaměřený.

Vedoucími MC bývají buď studentky, například pedagogického oboru, speciální lektorky se zaměřením na volnočasová zařízení, nebo samotné matky, které jsou

---

¹ MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003. s. 105

na mateřské dovolené. Pro práci v těchto centrech nemusí mít pracovník žádné specializované vzdělání. Zásadní podmínkou pro práci v MC je kladný vztah k dětem, ale i otevřený přístup k matkám, které centrum navštěvují. K výhodám pro lektorování v MC patří bezesporu hra na hudební nástroj. Je doporučeno, aby lektor absolvoval alespoň školení nebo kurz směřovaný na volnočasové aktivity, práci s dětmi a matkami.

Primární snahou vedoucích MC je rozvíjet děti v různých vzdělávacích a dovednostních oblastech. Během dopoledne s nimi pracují pomocí hudebních, výtvarných, pracovních a pohybových technik, využívají i prvky dramatické výchovy. Součástí programu jsou také různé didaktické hry, které jsou často spojené s hudbou. Zvolené aktivity bývají většinou co nejpestřejší, aby i mladší děti, které neudrží dlouho pozornost, byly co nejvíce motivovány k činnosti a mohly se co nejvíce zapojit.

1.1 Historie mateřských center

Myšlenka mateřských center (ve kterých se sdružují ženy s malými dětmi) se do České republiky dostala z Německa krátce po roce 1989. V jejich počátku stála exkurze žen z hnutí Pražské matky, které vzniklo v roce 1991, do několika mateřských center v Mnichově. Na základě této zahraniční inspirace u nás vzniklo v následujícím roce první mateřské centrum v Young Men's Christian Association² (dále jen YMCA) Na Poříčí v Praze.³

Zakladatelkou prvního mateřského centra v České republice byla Rút Kolínská, která je momentálně i prezidentkou organizace Síť mateřských center.⁴ Ta napsala knihu s názvem *Mateřská centra a problematice těchto zařízení se věnuje doposud*.⁵

Během dalších let postupně začala vznikat centra po celé České republice. Jednotlivá mateřská centra spolu od počátku spolupracovala, vytvářela společné programy, jejich lektorky si navzájem předávaly zkušenosti z nejrůznějších akcí a programů, které ve svých centrech realizovaly. Výsledkem této spolupráce bylo založení občanského sdružení Síť mateřských center v roce 2002⁶.

² V překladu: Křesťanské sdružení mladých lidí

³ KOLINSKÁ, R. *Mateřská centra*. Praha: Pražské matky, 1995. s. 158

⁴ Síť pro rodinu z.s [online]. Dostupné z: <https://sitprorodinu.cz/o-nas/medailonky/rut-kolinska.html>

⁵ Síť pro rodinu z.s [online]. Dostupné z: <https://sitprorodinu.cz/o-nas/medailonky/rut-kolinska.html>

⁶ *Síť pro rodinu z.s [online]*. Dostupné z: www.sitprorodinu.cz/o-nas/historie/

Logo občanského sdružení Síť mateřských center⁷

Podle oficiálních webových stránek Sítě mateřských center toto sdružení „*posiluje občanský život komunity, hodnotu rodiny a mezigeneračních vztahů, úlohu rodičů, mateřskou a otcovskou roli ve společnosti, podporuje právní ochranu rodiny, mateřství a rovných příležitostí pro všechny, usiluje o zdravý život ve zdravém prostředí.*“⁸

Toto občanské sdružení se podílí na vzniku nových mateřských center, kterým poskytuje podporu a metodické vedení. Dále pomáhá koordinovat společné projekty a vytváří prostor pro spolupráci a výměnu zkušeností mezi vedoucími i maminkami. Členem sdružení se může stát každé mateřské centrum, které je otevřené a dostupné všem sociálním skupinám bez ohledu na původ a rasu. V současné době sdružení registruje více než 300 mateřských center⁹ jakožto členů, z toho je osm MC z Plzeňského kraje.¹⁰

⁷ Zdroj obrázku: *Síť pro rodinu z.s.* [online]. Dostupné z: www.sitprorodinu.cz/

⁸ *Síť pro rodinu z.s.* [online]. Dostupné z: www.sitprorodinu.cz/o-nas/

⁹ V síti mateřských center nejsou registrována všechna mateřská centra na území České republiky. Mnoho jich funguje spíše v rodinnějším kruhu nebo pod záštitou církve. Některá MC již zanikla.

¹⁰ *Síť pro rodinu z.s.* [online]. Dostupné z: <https://sitprorodinu.cz/rodina-v-centru/seznam-clenskych-mc/?kraj=Plze%C5%88sk%C3%BD%20kraj>

1.2 Přehled mateřských center v Plzni

Kapitola se zabývá pěti vybranými mateřskými centry v Plzni. Část z nich je součástí SMC (Sítě mateřských center), zbytek registrován není.

Vzhledem k rozsahu a prioritám této BP jsou vybrána a podrobněji představena tři mateřská centra. Jedno, ve kterém pracovala autorka této práce, a další dvě, která byla ochotna spolupracovat a poskytnout materiály a další informace pro tuto práci.

1.2.1 Uzlík, z. s.

Spolek Uzlík se věnuje maminkám s malými dětmi. Nachází se v Plzni.¹¹ Pracovnicemi tohoto MC jsou 4 ženy – maminky, které toto centrum založily v roce 2017 a mezi sebe si rozdělily povinnosti v řízení centra. Celý tým je ale daleko rozsáhlejší. Toto MC má i své externí pracovníky, kteří mají na starosti přilehlé oblasti v okolí Plzně. Zároveň nechybí ani zastoupení v oblasti organizace různých kurzů, workshopů, srazů a jiných akcí.

„Myšlenka o založení spolku se zrodila v hlavách čtyř maminek. Poznaly jsme se na ‚nosících srazech‘,¹² které jedna z nás začala pořádat. Na srazech nás kromě radosti z nošení a setkávání baví především rozmanitost. Ač je každá žena úplně jiná, umíme se vzájemně tolerovat.“¹³

Náplní činností v tomto MC jsou především výlety, různé akce jako např. sbírky na pomoc potřebným, bazary, jarmarky a festivaly, workshopy a akce obdobného typu. Na oficiálních webových stránkách tohoto MC je zmíněno:

„Provozujeme komunitní centrum a snažíme se, aby bylo respektujícím místem, které nabídne možnost seberealizace nejen rodičům, ale také dětem. Místo, kde se člověk cítí dobře a kam se rád vrací, protože ho tam berou takovým, jakým je.“

Pro tento spolek jsou důležité i hodnoty, na nichž si zakládá. Jedná se především o sdílení se, vzájemnou podporu, zábavu, toleranci a pomoc při všedních i nevšedních starostech, které přináší mateřství.

¹¹ Na adrese Střední cesta 1285/15, Plzeň-Černice

¹² Nosící srazy jsou setkání maminek, které preferují nebo plánují nosit své malé děti v šátku. Tato setkání se věnují obecně tomuto tématu, ale případně i otázkám a radám v této oblasti.

¹³ Uzlík, z.s. [online]. Dostupné z: <https://www.spolekuzlik.cz/>

1.2.2 SKP Duha – mateřské centrum

Mateřské centrum Duha je nezisková organizace s vlastní právní subjektivitou. Sídlí v centru Plzně¹⁴, díky tomu je dostupné pro většinu maminek. S přestávkami funguje již od roku 1995. Jako samostatná organizace toto centrum vzniklo až v dubnu 2008. Zaměstnává celkem pět pracovníků. Vedoucí tohoto centra je jeho ředitelka a ekonomka v jedné osobě. Mezi přímé pracovníce patří tři lektorky, které vedou dětské skupiny.¹⁵ Zařízení nabízí široké množství aktivit pro rodiny s dětmi.

Dětská skupina v MC Duha poskytuje pravidelnou péči o děti, a to pro děti ve věkovém rozpětí od jednoho roku do zahájení povinné školní docházky.

„Jsme zapsaní v rejstříku dětských skupin u MPSV – záruka kvality výuky, stravy a hygienických norem stejně tak jako vzdělání a kvalifikace učitelek. Pedagogicky postupujeme dle plánu výchovy a péče pro dětskou skupinu. Dbáme na individuální přístup ke každému dítěti, respektujeme vývojové a individuální potřeby dětí, rozvíjíme děti všestranně a přiměřeně.“¹⁶

SKP Duha je aktivním členem Sítě mateřských center v ČR. Spolupracuje s ostatními MC v kraji, podílí se na společných volnočasových aktivitách pro rodiny s dětmi. Účastní se společných setkání a podílí se na plánování aktivit v rámci kraje.

Zároveň SKP Duha organizuje tvořivé dílny, besedy s odborníky z různých zajímavých oblastí (například psychologie, speciální pedagogika, dentální hygiena, dietologie nebo fyzioterapie), kteří se zabývají tématy v oblasti dětí a péče o ně a mohou tak poskytnout maminkám důležité informace.

---

¹⁴ Na adrese Husova 1777/14

¹⁵ Dětské skupiny jsou menší skupiny dětí, které mohou fungovat podobně jako mateřské školy s individuálnějším přístupem. Mohou být i různě zaměřené.

¹⁶ SKP Duha [online]. Dostupné z: <http://www.mcduha.cz/>

1.2.3 Centrum Cvrček

Centrum Cvrček se věnuje několika oblastem práce s dětmi. Nachází se v Plzni na Slovanech¹⁷. Zaměstnává pět pracovníků, kteří se věnují dětem i maminkám. Centrum vzniklo v září roku 2014.

„Centrum Cvrček je společenským, kulturním, uměleckým a pohybovým centrem. Nabízí zájmové kroužky pro lidi od jejich nejútlejšího miminkovského věku až do dospělosti. V rámci našeho centra se zde můžete setkávat se svými známými při dobré kávě, čaji nebo kvalitním biomassu. Při příjemném posezení se navíc Vaše děti mohou zabavit v našem hracím koutku.“¹⁸

Kromě mateřského centra se zde nachází i soukromá školička, kde jsou organizovány různé kurzy pro rodiče, kroužky pro děti, příměstské tábory nebo pobytové akce. Zároveň je členem organizací Síť pro rodinu¹⁹ a Moje dětská skupina.

1.2.4 Mateřské centrum Slovičko

Mateřské centrum Slovičko funguje již několik let při sboru Evangelické církve metodistické na Bolevecké návsi^{20, 21}. MC vzniklo v roce 2000 a na jeho fungování se podílí tři dobrovolnice. Mateřské centrum Slovičko nabízí dvě hlavní služby veřejnosti. Jednou z nich je přímo MC a druhou Školička.

Centrum je otevřené nejen matkám, ale i otcům, prarodičům a jiným členům rodiny. Nabízí místo, kde si mohou lidé spolu popovídat a navázat nová přátelství. Jednou za měsíc se zde konají besedy s odborníky na psychologii, pedagogiku a lékařství. V letních měsících jsou pro matky s dětmi organizovány společné pobyty v Horšovském Týně. Pro návštěvníky MC jsou k dispozici k zapůjčení knihy s tematikou manželství, rodiny a jiné. Mimo to je zde pro děti připravován pestrý program v příjemném a tvůrčím prostředí, kde se děti mohou zapojit do společných činností a poznávat tak nové kamarády.

Toto MC nespadá do Síť pro rodinu,²² ale má podporu od města Plzně a Městského obvodu 1.

¹⁷ Na adrese Jablonského 11.

¹⁸ Centrum Cvrček [online]. Dostupné z: <https://www.centrumcvrcek.cz/>

¹⁹ Síť pro rodinu, z.s. (Síť mateřských center o.s. [online]). Dostupné z: <https://sitprorodinu.cz/o-nas/>

²⁰ Na adrese: Bolevecká návěs 2016/2.

²¹ MC Slovičko [online]. Dostupné z: <http://m.mc-slovicko.cz/sluzby/mc-slovicko/>

²² Síť pro rodinu, z.s. (Síť mateřských center o.s.). Dostupné z: <https://sitprorodinu.cz/o-nas/>

1.2.5 Mateřské centrum Unit'áček

Mateřské centrum Unit'áček vzniklo v dubnu roku 2017 v Plzni v Doudlevecké ulici²³. Zřizovatelem je organizace UNIT a prostory patří Církvi bratrské. Dnes funguje již tři roky a nabízí program pro matky i děti. Do června roku 2018 bylo v MC pět pracovníc. Od září 2018 mají MC na starosti tři pracovníce. Vedoucí centra je Andrea Jarošová, která je zároveň psycholožkou a může se tak věnovat matkám v oblasti poradenství.

Kromě zpívání, vyrábění s dětmi tak nabízí MC matkám i prostor ke sdílení svých radostí i starostí a poskytuje případné psychologické poradenství. Několikrát do roka jsou pořádány akce v podobě bazarů, karnevalů (viz obrázek č. 1), výměn dětského oblečení, aj. MC Unit'áček se také každý rok před Vánoci podílí na akci Krabice od bot²⁴ (viz obrázek č. 2), kdy matky s dětmi obdarovávají děti z dětských domovů.

Stejně jako předchozí mateřské centrum ani Unit'áček nespadá do Sítě pro rodinu a spolupracuje jen s obvodem Plzeň 3 a s Církví bratrskou. Město Plzeň i Církev bratrská poskytují mateřskému centru finanční podporu.

1.3 Hudební výchova ve vybraných MC v Plzni

Jak už bylo zmíněno výše, podrobněji budou představena tři MC. Konkrétně se jedná o MC Slovíčko a Centrum Cvrček, se kterými jsme spolupracovala prostřednictvím e-mailové konverzace. Cílem bylo zjistit, jaké hudební činnosti se v MC provozují, zda jsou oblíbené a kolik procent z celkového programu zastávají. Získané informace byly využity k porovnání způsobu práce a vedení hudebních činností v jejich zařízeních a MC Unit'áček.

1.3.1 Hudební výchova v MC Slovíčko

Program tohoto MC centra je sestaven ze čtyř částí. Jimi jsou: hraná pohádka, hudební a rytmická výchova, hudebně pohybová průprava a rozvoj tvořivosti. Vedoucí MC Dana Rohovská průběh programu nastínila takto: *„Před začátkem činnosti je puštěná poslechová hudba. Program začínáme přivítáním s Rozárkou a Kryštůfkem (velcí maňásci)*

²³ Na adrese Doudlevecká 31.

²⁴ Krabice od bot je akce, při které mohou děti obdarovat jiné děti z chudých rodin. Akci organizuje Diakonie Českobratrské církve evangelické. Dostupné z: <https://www.krabiceodbot.cz/>

– vítají přítomné a zpívají. Následuje pohádka prokládaná zpívanými prvky. Pokračujeme v duchu hudebně rytmičké výchovy za využití Orffových nástrojů, přejdeme k hudebně-pohybové přípravě. Výtvarným programem končíme, je nepravidelný.²⁵

Hudebním činnostem tedy věnují zhruba 50 % celkového programu. Z toho jsou nejčastěji využívány hudebně pohybové činnosti v podobě ukazovacích písniček. „Hudebně pohybové činnosti využíváme v pravidelném chodu mateřského centra společně s maminkami a dětmi. Oblíbenost těchto činností je jednoznačně na prvním místě!“²⁶ V pořadí četnosti využití následují instrumentální činnosti. V MC se pracuje s Orffovými nástroji. Konkrétně to jsou: ozvučná dřívka, malá tamburína, triangel, bubínek, malé činely a zvonkohra.²⁷ Další v pořadí jsou vokální činnosti. „Pro děti vybíráme písně, které se dotknou dětského srdce. Je pro nás důležité, aby se dětem písně líbily.“²⁸ Méně časté jsou poslechové činnosti, ale i ty mají v programu své místo. „Obzvláště využíváme písničky z pedagogiky Franze Ketta²⁹. Mají hloubku vztahovou, dotýkají se dětského nitra, rozvíjí vztah od JÁ – TY – MY.“³⁰

1.3.2 Hudební výchova v Centru Cvrček

Hudební činnosti jsou i v tomto MC důležitou složkou aktivit. Ředitelkou tohoto centra je Ing. Lenka Krystková, která v e-mailové konverzaci uvádí: „Hudební činnosti jsou pravidelnou součástí našich pohybových aktivit pro rodiče s dětmi od 3 měsíců do předškolních let. Písničky a básničky doprovází řadu našich pohybových aktivit. Pravidelně zpíváme a používáme různé hudební nástroje k rozvoji sluchu a jazykovým dovednostem. V minulých letech jsme nabízeli i kurz Hudebniček bez flétničky anebo Hudebniček s flétničkou pro starší děti.“³¹ Pokud bychom měli vyjádřit procenty, jak moc se v tomto MC věnují hudebním činnostem, bylo by to, stejně jako u MC Slovičko, 50 %. Pořadí oblíbenosti jednotlivých hudební činností je stejné jako v předchozím MC. Nejčastější jsou hudebně pohybové činnosti. Většinou bývají propojeny s činnostmi poslechovými.

²⁵ E-mailová konverzace s Danou Rohovskou ze dne 11. 9. 2019.

²⁶ E-mailová konverzace s Danou Rohovskou ze dne 11. 9. 2019

²⁷ E-mailová konverzace s Danou Rohovskou ze dne 11. 9. 2019

²⁸ E-mailová konverzace s Danou Rohovskou ze dne 11. 9. 2019

²⁹ Pedagogika Franze Ketta je pedagogický směr vycházející z křesťanského pojetí člověka, který vznikl v sedmdesátých letech 20. století v Bavorsku.

³⁰ E-mailová konverzace s Danou Rohovskou ze dne 11. 9. 2019

³¹ E-mailová konverzace s Ing. Lenkou Krystkovou ze dne 7. 12. 2019.

„Pro děti předškolního věku zařazujeme mazurku, je výborná na koordinaci pohybů. Zařazujeme často také: Kolo, kolo mlýnský, Pásla ovečky, Červený šátečku apod. Písničky s ukazováním jsou velice oblíbené a často jsou součástí našich aktivit.“³²

Druhou nejčastější aktivitou jsou instrumentální činnosti. I v tomto MC se pracuje s nástroji z Orffova instrumentáře. Jsou to především: *„rumba koule, bubínek s blánou a činelkami, tamburína, drhlo, rachtačka, bubínek, dřevěné paličky, prstové klapačky, různé druhy chrastítek, triangel apod.“³³*

Vokální činnosti mají v tomto MC také své místo. V e-mailové konverzaci ředitelka MC uvedla i příklady jednotlivých písní, které se s dětmi zpívají. *„Využíváme klasické lidové písničky – Skákal pes přes oves, Kočka leze dírou, Holka modrooká apod. Písničky vybíráme dle ročního období a během Vánoc zpíváme koledy. Velice oblíbené jsou písničky s ukazováním nebo takové, na které si vytvoříme jednoduché choreografie – např. Sluníčko, Draka bolí zub, Večerníček apod. nebo případně písničky z pohádek. Zařazujeme i písničky od Miši Růžičkové, Dády Patrasové, Culinky apod.“³⁴*

Poslední místo v programu tohoto MC mají poslechové činnosti. Často jsou spojovány s pohybovými činnostmi jako doprovod. Využití mají i při relaxaci. *„Dětské písničky pouštíme z CD při volné dráze (pohybové aktivity v tělocvičně), kdy děti obcházejí jednotlivé stanoviště zaměřené na hrubou motoriku. Při těchto aktivitách hrají různé písničky a děti poslouchají, občas se zastaví a samovolně začnou tancovat a poslouchat. Písničky pouštíme již miminkám a volíme písničky dle věku dětí. Na závěr občas pouštíme i relaxační hudbu ke zklidnění. Záleží na věkovém složení dané skupiny dětí. Zařazujeme poslechové činnosti i ve smyslu pohádek na CD, což je vhodné pro děti ve věku přibližně 3 let a více.“³⁵*

Díky informacím získaným z e-mailové konverzace můžeme říct, že v obou mateřských centrech jsou zastoupeny všechny čtyři hudební činnosti.

³² E-mailová konverzace s Ing. Lenkou Krystkovou ze dne 7. 12. 2019

³³ E-mailová konverzace s Ing. Lenkou Krystkovou ze dne 7. 12. 2019

³⁴ E-mailová konverzace s Ing. Lenkou Krystkovou ze dne 7. 12. 2019

³⁵ E-mailová konverzace s Ing. Lenkou Krystkovou ze dne 7. 12. 2019

1.4 Podmínky pro uplatnění hudebních činností v mateřských centrech

Jak již bylo zmíněno, hlavním předmětem této práce je využití prvků hudební výchovy v MC. Abychom mohli vedoucím MC doporučit některé hudební činnosti, je nutné si nejprve stanovit, jaké podmínky mateřská střediska pro uplatnění hudebních aktivit mají. Nejprve je ale potřeba souhrnně porovnat MC a MŠ z hlediska uplatnění hudebních činností.

	Mateřská centra	Mateřské školy	Závěr pro výběr hudební činnosti MC
Podmínky pro uplatnění hudebních činností	Záleží na prostoru, který má MC k dispozici.	Vynikající z hlediska prostoru.	Nutné přizpůsobit činnosti prostoru, který se nabízí.
Kvalifikovanost učitelů pro uplatnění HV činností	U dobrovolníků ve zmíněných MC je kvalifikovanost nízká. V ostatních MC záleží na požadavcích zřizovatele.	Většinou odborná, po studiu odborné SŠ nebo VŠ.	Nutné navrhnout velmi jednoduché aktivity, které lektor bez kvalifikace dokáže uplatnit. Pro kvalifikované lektory naopak nadstavbové činnosti.
Homogenní třídy	Děti ve věku 1-6 let <ul style="list-style-type: none"> • Bez přítomnosti dospělých • S potřebou zaměstnat dospělé Homogenní třídy jsou jen zřídka. Většinou je kolektiv dětí různorodý.	Zvlášť děti ve věku 3–6 let. Většinou skupina dětí ve stejném věku. Činnosti jsou zaměřeny s ohledem na celou skupinu dětí a jejich dovednosti.	Nutné volit aktivity, v nichž se mohou uplatnit děti i dospělí na různé úrovni rozvoje hudebnosti, a s různými dovednostními předpoklady (hra v pauze v písni).
Heterogenní třídy	Děti ve věku 1-6 let <ul style="list-style-type: none"> • Bez přítomnosti dospělých • S potřebou zaměstnat dospělé Většinou je kolektiv dětí v tomto rozložení.	Smíšené skupiny dětí ve věku 3–6 let. Jsou poměrně časté. Činnosti jsou přizpůsobovány jednotlivým věkovým skupinám a jejich dovednostem.	Nutné volit aktivity, v nichž se mohou zapojit všechny věkové skupiny dětí v kolektivu. Je potřeba se zaměřit i na individuální dovednosti jednotlivých dětí.
Pomůcky	Zajišťovány přímo zřizovatelem. Pomůcky si mohou zvolit vedoucí sami. Záleží na finanční situaci MC.	Zajišťovány zřizovatelem tzn. městským obvodem, obecním úřadem (mimo soukromé školy). Pomůcky si vybírají ředitelky nebo učitelky.	Nutné zajistit potřebné množství kvalitních pomůcek k hudebním činnostem, které budou vhodné pro danou skupinu dětí.
Počet dětí	Většinou bývá nižší oproti MŠ. Přibližně kolem 10 dětí. Nejsou limitována časem, díky tomu je větší prostor pro individuálnější zaměřené činnosti.	Většinou kolem 20 dětí. Je potřeba zapojit všechny děti. Na individuálnější činnosti není prostor.	Je dobré využít menší skupinu dětí k individuálnější činnosti.

2 Hudební výchova v mateřských školách & v mateřských centrech

Tato kapitola se zaměřuje především na hudební výchovu v mateřských centrech. Jedinou knihou, která se zabývá tématem MC, je publikace *Mateřská centra*, jejíž autorkou je R. Kolínská. Publikace se však věnuje fungování MC po obecné stránce, ale hudební výchovou se nezabývá.

Z důvodu absence literatury pro práci v MC sáhneme do oblasti hudebního vzdělávání dětí předškolního věku. Zásady pro něj stanovuje především didakticky zaměřená literatura určená pro studium středních pedagogických škol (dále jen SPgŠ) a Učitelství pro MŠ na VŠ. S ohledem na cíl této BP vybíráme pouze několik stěžejních autorů, kteří se problematikou předškolního vzdělávání dětí zabývají. Patří mezi ně Marie Lišková, Alena Tichá, Marie Kružíková, Marie Slavíková, Milena Raková, Ljuba Štíplová, Josef Zíma a další.

Cílem této kapitoly je předat některé rady a stanovit určité zásady pro práci v MC. Shromážděné a vybrané informace mohou poskytnout jasnější pohled na vedení MC v oblasti jednotlivých hudebních činností.

2.1 Pěvecké činnosti z pohledu MŠ a jejich uplatnění na MC

Marie Lišková uvádí, že: „*Zpěv je přirozeným lidským projevem stejně jako řeč.*“³⁶ Už jen z tohoto důvodu by měl být základem veškerých hudebních činností, tedy i hudebních činností v MC. Zpěv slouží především k celkovému rozvoji hudebnosti dětí. Nejedná se však jen o zpěv dětí. Alena Tichá podotýká, že pro děti je důležitý zpěv matky, který se bohužel v současnosti vytrácí ze života dětí.

*„Namísto zpěvu maminky, který dítě vnímá v nejtěplejším věku nejen jako hudební projev, ale především jako pocit jistoty a sounáležitosti s citově blízkou osobou, přijímají děti hudbu pasivně jako zvukovou kulisu.“*³⁷

Z pohledu A. Tiché je to jeden z důvodů nezpěvnosti dětí. Jednohlasý zpěv bývá dítěti nejbližší, protože může zpěvu naslouchat.

*„Při poslechu reprodukované hudby děti sice vnímají různé zvuky, ale odosobnělá vícehlasá hudba je pro ně složitá, nedokážou se v ní orientovat“*³⁸

³⁶ LIŠKOVÁ, Marie. Hudební činnosti pro předškolní vzdělávání, s. 21.

³⁷ Tamtéž, s. 21.

Absence zpěvu matky ale není jediným důvodem dětské nezpěvnosti. Mezi další důvody můžeme zařadit i malou podporu zpěvu v domácím prostředí. Přitom spontánní zpěv, který je ve vyšší hlasové poloze, bývá pro dítě přirozeným projevem. K tomuto bodu se také vyjadřuje A. Tichá.

„Dospělí chtějí mít klid, vadí jim zvuky, které děti obvykle vyluzují při hrách i výkřiky, jásot a nevázané chichotání. V důsledku takové výchovy pak „hodné, tiché“ děti nakonec nejen nezpívají, ale neumějí ani zněle mluvit.“³⁹

Mezi další důvody nezpěvnosti dětí můžeme zařadit i malou fyzickou zdatnost, z čehož plyne většinou chybné držení těla, pasivní přijímání hudby, nesprávné pěvecké vzory nebo neodborné vedení dětí v mateřské a základní škole.

Závěr pro MC:

Mateřská centra v této oblasti nabízejí pomoc. Ve společném zpěvu matky a dítěte mohou pomoci matkám zbavit se stresu ze zpěvu a ukázat jim způsoby a metody práce s písní. K tomu, aby MC mohla nabízet i takové služby, potřebují vedoucí mateřských center znát specifika dětského hlasu a zásady práce s ním.

2.1.1 Dětský hlas

Zdravý dětský hlas je charakteristický především svou jasnou a zvonivou barvou. Hlas nebývá silný, protože je tvořen hlavovým rejstříkem⁴⁰. Přes to je hlas zvukově průrazný díky převládající hlavové rezonanci⁴¹. S přibývajícím věkem a tělesným růstem dětský hlas sílí a je barevnější.

Nejen správnou tvorbou můžeme dosáhnout čistého hlasu. Potřebujeme k tomu rozvinuté hudební schopnosti. K základním hudebním schopnostem patří:

- hudební sluch → umožňuje nám rozlišit jednotlivé vlastnosti tónů (délku, sílu, barvu, výšku) a poslouchat vzájemné vztahy mezi nimi,
- hudební paměť → pomáhá nám uchovat v povědomí naše předešlé hudební zkušenosti,

³⁸ TICHÁ, Alena. Učíme děti zpívat: hlasová výchova pomocí her pro děti od 5 do 11 let, s. 12.

³⁹ Tamtéž, s. 12.

⁴⁰ Při hlavovém rejstříku jsou hlasivky napínány zvnějšku (vnějšími hrtanovými svaly), pak pracují pouze jejich blanité okraje. Dohromady tvoří tzv. hlavový tón/hlas.

⁴¹ Hlavovou rezonanci tvoří tzv. maska, při které znějí tóny v čele, u kořene nosu, v lících a tzv. kopule, kdy tóny znějí v zadním prostoru úst, v nosohltanu a v temeni hlavy.

- hudební představivost → můžeme ji nazvat jako „vnitřní zpěv“, záměrně ovládá v naší paměti uložené hudební zkušenosti,
- rytmické cítění → umožňuje nám emocionálně prožívat rytmus⁴², metrum⁴³, pulzaci⁴⁴ a pohybem⁴⁵ na ně reagovat,
- tonální cítění → schopnost, díky které můžeme cítit vztah mezi jednotlivými tóny a umožňuje nám tak čistě zpívat melodie v různých tóninách.

2.1.2 Správný postoj těla a dýchání

Jak už je výše zmíněno, u zpěvu je potřeba i správné držení těla. K tomu, abychom mohli správně zpívat, potřebujeme také správně dýchat. Právě hlavním předpokladem pro správné dýchání je dobré držení těla, které závisí na poloze hlavy, ramen, zad, břicha a dolních končetin. S dětmi můžeme zpívat vestoje, v sedu nebo v kleku na patách.

U zpěvu ve stoje je důležité si dávat pozor na to, aby byla ramena volně spuštěna podél těla. Hlava by se měla držet zpřímá a co nejvíce vytažená z temene. Brada by se neměla předsouvat, ani příliš zvedat, spíše by měla mířit dopředu. Krk a brada by měly mít zhruba pravý úhel. Žáda jsou vzpřímená, v části beder mírně prohnutá a protažená směrem vzhůru. Břicho by mělo být stažené, ale je potřeba si dát pozor na to, aby nedocházelo k nežádoucímu vtahování bránice.

Při zpěvu v sedě je dobré sedět na kraji židle, chodidla mít opřená celou plochou o zem a zároveň mít dolní končetiny mírně předsunuté, aby podkolenní úhel svíral více než 90 stupňů. Kolena by měla být na šíři ramen, záda vzpřímená jakoby vytažená z pasu. Ramena směřují dolů a mírně dozadu, jsou uvolněná. Pokrčené ruce leží volně na klíně a hlava volně balancuje s mírnou oporou v zátylku.

S malými dětmi se pracuje hodně na koberci, proto pro zpěv můžeme využít i klek na patách, který je také vhodný. „Správné držení těla nám podpoří mírně roztažená kolena. Jejich oddálení „zapojí“ svaly podbříšku. Zpevněné spodní břišní svaly vzpřímí záda.

⁴² Tj. střídání dlouhých a krátkých hodnot.

⁴³ Tj. cítění přízvukné (první) doby v taktu.

⁴⁴ Tj. vnímání pravidelných dob v taktu.

⁴⁵ Např. vytleskat rytmus, přízvuknou dobu, chůzí nebo tleskáním vyjádřit pravidelnou pulzaci.

Zároveň dojde k uvolnění spodních žebber v oblasti žaludku – tím se otevře cesta dechu k bránici.⁴⁶

„Abychom správně tvořili tón, musíme správně dýchat, a abychom správně dýchali – lehce a plynule, musíme mít uvolněné celé tělo.“⁴⁷

Děti, většinou spontánně, dýchají správně. Proto není nutné na chyby v dýchání upozorňovat a případné nedostatky je lepší odstraňovat vhodnou motivací. Pro zpěv je nejlepší hrudně břišní dýchání, při kterém se hrudník rozšíří do stran a vyklene se břišní strana. Ramena zůstávají v klidu.

Dech můžeme procvičovat například při relaxaci spojené zároveň s poslechem hudby nebo s hudebně pohybovými činnostmi, kde se zaměřujeme na uvolněný nádech a výdech. Tato cvičení nám tak mohou pomoci rozvíjet schopnost hospodařit s dechem.

2.1.3 Tvoření tónu

„S tvořením správného tónu souvisí správné dýchání, uvolněné hrdlo, rovný a uvolněný postoj. Dětem vyhovuje spíše zpěv ve vyšší poloze, méně tak namáhají hlasivky.“⁴⁸

Pokud s dětmi budeme zpívat v nižších polohách, než je jejich přirozený hlas, budou na hlas tlačit a může dojít i k tomu, že si své hlasivky poškodí. Nejvhodnější polohou pro dětský zpěv je jednočárkovaná oktáva mezi tóny $d^1 - a^1$. Jak už je zmíněno výše, poloha dětského hlasu se s věkem mění. Podle M. Liškové zpívají tříleté děti v rozsahu tří tónů ($f^1 - a^1$), čtyřleté děti mohou mít rozsah až šesti tónů ($d^1 - h^1$) a předškoláci mohou dosáhnout pěveckého rozpětí až osmi tónů ($d^1 - c^2 - d^2$).

Při zpěvu nesmíme opomenout správnou artikulaci. Ta především podporuje lepší srozumitelnost textu zpívaných písní. Můžeme ji procvičovat pomocí různých her, díky kterým si děti procvičí mluvidla. Mezi takové hry můžeme zařadit například melodizaci říkadél a rozpočítadel, jednoduché jazykolamy, hry na ozvěnu, zpěv písní na zvukomalebné slabiky a další.

⁴⁶ KUBECOVÁ, Markéta, Marcela PEHELOVÁ, Marie SLAVÍKOVÁ, Veronika RŮŽIČKOVÁ a Hana VÁŇOVÁ. Rozvíjíme hudební dovednosti dětí, s. 46.

⁴⁷ Tamtéž, s. 46.

⁴⁸ Tamtéž, s. 46.

Ke zpěvu vybíráme především písně, které odpovídají rozsahu dětí a jejich pěveckým i hudebním schopnostem. Měli bychom brát v úvahu i obtížnost písní v oblasti rytmu, melodie, formy a obsahu. Mezi nejvhodnější skladby patří lidové písně a písně, které jsou přímo určené pro zpěv dětí.

„Umělé písně lze využít spíše k taneční improvizaci nebo k pohybovým činnostem než ke zpěvu. Předpokládají větší pěvecké zkušenosti.“⁴⁹

M. Kubecová a spol. ve své publikaci vyjmenovávají seznam vhodných lidových písní pro předškolní děti, kde uvádí tónový rozsah i vhodnou tóninu, ze kterého mohou čerpat i vedoucí MC.

2.1.4 Zásady práce se zpěvem pro vedoucí MC

Vedoucí MC by se při práci s pěveckými činnostmi měl řídit podle určitých pravidel, aby mohl dětský zpěv a hlas rozvíjet správně, aniž by ho poškodil.

1. **Zásada** → Znat dětský hlas, jeho rozsah a volit písně přiměřené hudebním schopnostem a rozsahu dětí.
2. **Zásada** → Při zpěvu dbát na správný postoj těla, který napomáhá lepšímu dýchání. Tělo by mělo být uvolněné ne v křeči.
3. **Zásada** → Správně pracovat s dechem, to znamená dýchat lehce a plynule.
4. **Zásada** → Uvolňovat a aktivizovat mluvidla, čelisti a mimické svaly kolem úst, čímž dochází k lepší artikulaci.

2.1.5 Návrhy činností pro MC

- Zpěv písní s oporou o hlas vedoucího v rozsahu odpovídajícímu věku a dovednostem dětí

Činnosti: Pro děti tří až čtyřleté se rozsah pohybuje mezi tercií a kvintou.⁵⁰ Vhodnými písněmi jsou např. Halí, belí; Sedí liška pod dubem; Ovčáci, čtveráci; Cib, cib, cibulinka; Běží liška k Táboru; a podobné. Pro děti pěti až šestileté je typický rozsah septimy.

⁴⁹ KUBECOVÁ, Markéta, Marcela PEHELOVÁ, Marie SLAVÍKOVÁ, Veronika RŮŽIČKOVÁ a Hana VÁŇOVÁ. Rozvíjíme hudební dovednosti dětí, s. 47.

⁵⁰ SEEMAN, M. O lidském hlasu. Praha: Orbis, 1953, s. 20.

Nicméně děti, které jsou rozezpívány, mohou zazpívat i oktávu.⁵¹ Například Chovejte mě, má matičko; Červený šátečku kolem se toč; Já mám koně, Červená, modrá, fiala a další.

- Správné držení těla, dýchání a artikulace při pěveckých činnostech

Činnosti: Před samotnými pěveckými činnostmi je třeba dbát na správný postoj těla. Ten se dá s dětmi natrénovat i zábavnou formou pomocí obrázků, písniček (viz níže) nebo, například i menších her Naříkající meluzína, Ohnutý strom, Kolíbka, Sbírání jablek ze žebříku a jiné. Důležité vždy je, aby děti nestály v křeči, ale postoj byl přirozený a uvolněný.

Stejně zásady platí také při dýchání. Správné dechové návyky můžeme v dětech zafixovat pomocí jednoduchých cviků například houpání míčku nebo knihy na břicho, hry na mašinky a meluzínu, foukání pingpongových míčků po dráze a mnoho dalších.

Různé zábavné aktivity, které využívají mimiku dětského obličeje, mohou sloužit k následnému zlepšení artikulačních schopností dětí.

Jako příklad pro zábavné opakování pravidel při pěveckých činnostech je níže uvedená písnička, která může dětem poukázat na to, co je potřeba při zpěvu dodržovat, ale nemůže nahradit samotné činnosti jako takové.

---

⁵¹ SEEMAN, M. O lidském hlasu. Praha: Orbis, 1953, s. 20.

Pěvecká rozcvička (na melodii písně My dáme ruku sem)

1. My dáme nohu sem a druhou kousek dál,
pravou nakroč si, abys pevně stál.
Každá ruka měla by být svěřená,
hlavně nekrč ramena. Jóó, hlavně nekrč ramena!
2. Nosem se nadechneš a pusou vydechneš,
bříško se nafoukne, co to jen půjde.
K tomu, abys mohl mít zdravý hlas,
zkoušej dýchat podle nás. Jóó, zkoušej dýchat podle nás!
3. Každá pusinka svoje svaly má,
tak je protáhni, ať nespinká.
Kolik obličejů dělat dokážeš,
mamince teď ukážeš. Jóó, mamince teď ukážeš!
4. Na špičky stoupni si, jablko utrhni,
do košíku dej, pěkně se usmívej!
První, druhé, třetí, je to hračka jen,
vždyť máme krásný den. Jóó, vždyť máme krásný den!

2.2 Poslechové činnosti z pohledu MŠ a jejich uplatnění na MC

Součástí našeho života bývají různé zvuky, které patří k prostředí, v němž žijeme. Informují nás o běžném koloběhu života. Některé pro nás mohou být velmi příjemné a na naši psychiku mohou působit blahodárně. Jsou to většinou zvuky přírodního prostředí (šumění listí, déšť, zpěv ptáků).

„Naslouchání přírodním zvukům a hudbě má v sobě mnoho společného. Tím prvotním je vnitřní aktivita, soustředěné naslouchání a následně i snaha orientovat se v předcházejících zvukových podnětech.“⁵²

Opakem takovýchto příjemných zvuků jsou například zvuky ulice, drásající zvuk sbíječky, vrtačky nebo motorové pily, které nám už nejsou tolik příjemné a místo pocitu blaženosti nám narušují naši duševní vyrovnanost. Takovéto zvuky nazýváme „akustickým smogem“ a jsme mu vystaveni každý den, aniž bychom si to uvědomovali. V restauracích, obchodních domech nebo v dopravních prostředcích se hudba zneužívá jako zvuková kulisa, před kterou nemůžeme uniknout stejně jako před záměrně zesilovanými reklamami v televizích nebo v rozhlase.

„Zkušenosti pediatrů potvrzují, že je třeba již od raných let mluvit s dětmi o hluku a ochraně jejich sluchu.“⁵³

Hluk je fenomén dnešní doby. Pomalu si na něj zvykáme a ani si neuvědomujeme, jak negativně může ovlivňovat práh našeho slyšení. Naším úkolem je naučit děti pečovat o svůj sluch tak, aby nedošlo k jeho ztrátě.

S poslechovými činnostmi se snažíme pracovat tak, abychom se vyhnuli zbytečnému přesycení dětí. Poslech je pro práci s dětmi velmi důležitý. Rozvíjí u dětí fantazii, cit a smysl pro harmonii. M. Raková, L. Štíplová a A. Tichá ve své publikaci *Zpíváme a nasloucháme hudbě s nejmenšími* tvrdí, že hudba dokáže i beze slov vyjádřit příběh, bez barev a obrázků vylíčit přírodní scenerii, pobídnout k tanci a vyzpívat různé pocity (touha, radost i žal). Pokud aktivně nasloucháme hudbě, můžeme zjistit, že k nám promlouvá tóny.

⁵² RAKOVÁ, Milena, Ljuba ŠTÍPLOVÁ a Alena TICHÁ. *Zpíváme a nasloucháme hudbě s nejmenšími*, s. 13.

⁵³ Tamtéž, s. 11.

Dále uvádí, že hudební řeč je vystavena ze šesti základních kamenů:

- rytmus,
- tempo,
- dynamika,
- melodie,
- barva,
- harmonie.

Všechny tyto výrazové prostředky se vzájemně podporují, ale většinou jeden z nich přebere hlavní úkol a napoví posluchačům, co chce hudba sdělit – například, zda je hudba veselá nebo smutná, melancholická a podobně. Hudba vyvolává takzvaný hudební zážitek, který může ovlivňovat naše emoce.

Jaroslav Herden⁵⁴ tvrdí, že se hudba, stejně jako obraz, realizuje v trojrozměrném prostoru:

- v horizontálním směru se prosazuje tempo, metrum a rytmus,
- ve vertikálním směru výška a melodie,
- hloubku hudebního prostoru nám představuje dynamika a barva.

Díky těmto hudebním prostředkům jsou vystavěny hudební motivy, které spolu utvářejí hudební obraz. Pomocí hudebního obrazu můžeme s dětmi hudbu vyjádřit i jinými způsoby. Nabízí se nám pohybové činnosti, kdy se děti mohou pohybovat tak, jak na ně hudba působí, nebo gesty rukou naznačovat melodii hudby. Pokud bychom chtěli pracovat i s jinou výchovou než s hudební, můžeme si s dětmi zkusit skladbu nakreslit nebo namalovat. Neposlední možností je popisování hudby pomocí slov, kdy mohou děti říct, co jim hudba připomínala.

„Hudba tak umí tančit, plakat, naříkat, bláznivě dovádět, povzbudit, uklidnit a někdy „jen“ krásně znít.“⁵⁵

⁵⁴ Odborník na problematiku poslechu hudby.

⁵⁵ RAKOVÁ, Milena, Ljuba ŠTÍPLOVÁ a Alena TICHÁ. Zpíváme a nasloucháme hudbě s nejmenšími, s. 148.

2.2.1 Zásady v poslechových činnostech pro vedoucí MC

I v poslechových činnostech je potřeba dbát na určité zásady, které mohou vedoucím MC pomoci.

1. **Zásada** → Snažit se omezit hluk v MC, aby děti nebyly přesycené hudebními a jinými zvukovými podněty.
2. **Zásada** → Nepouštět reprodukovanou hudbu příliš nahlas.
3. **Zásada** → Vybírat vhodnou hudbu k poslechu tak, aby byla přiměřená věku dětí, jejich myšlení a dokázala rozvíjet dětskou fantazii.

2.2.2 Návrhy činností pro MC:

- Rozlišování zvuků živé a neživé přírody

Činnosti: Děti mohou v jednotlivých činnostech rozlišovat různé zvuky zvířat, dopravních prostředků, činností, hlasů, hudebních nástrojů a dalších. Obdobně se může určovat i místo odkud zvuk vychází.

- Hádky písniček podle poslechu

Činnosti: Pokud s dětmi zpíváme jednoduché lidové písničky, jako například „Prší, prší“, „Já mám koně“ a podobně, můžeme dětem hrát melodie těchto písní a ony mohou hádat, o kterou z nich se jedná. Zároveň se dají spojit poslechové činnosti s hudebně pohybovými činnostmi a děti mohou podle poslechu melodie hledat obrázek charakterizující danou písničku.

- Charakteristika tónů a melodií

Činnosti: Kromě rozlišování různých zvuků a písniček mohou děti popisovat tóny, které slyší. Stejně jako u předchozího příkladu, se tyto činnosti dají spojit s hudebně pohybovými činnostmi. Děti mohou na tón či melodii reagovat pohybem. Př. Vysoký tón = chůze po špičkách x hluboký tón = chůze ve dřepu. Rychlá melodie = děti běhají x pomalá melodie = děti chodí pomalu.

2.3 Hudebně pohybové činnosti z pohledu MŠ a uplatnění na MC

Pohyb je přirozená činnost dětí. S dětmi můžeme hudbu vyjadřovat pomocí dramatizace, tance, pohybových her a jiných aktivit. S hudebně pohybovými činnostmi úzce souvisí poslech i výše zmíněná hudební řeč.

„Malé dítě dokáže svůj první dojem z poslouchané skladby nakreslit, zatančit, někdy i slovně popsat. Vedeme ho však dál, k podrobnějšímu poznání – postupně se snažíme odhalit, proč je skladba smutná nebo veselá.“⁵⁶

Kromě sluchu a zpěvu je další výraznou oblastí hudebních předpokladů u dítěte rozvoj tělesné motoriky. V jejím důsledku se zlepšuje koordinace tělesných pohybů s charakterem hudby. Děti tak mohou hudbu vyjádřit pohybem. V hudebně pohybových hrách můžeme využít pro děti nejjednodušší pohyby – běh, chůze, poskoky, lezení, plazení, tleskání. Uvedená pohybová průprava tvoří základ pro pozdější složitější dětské hry nebo tance.

Pomocí pohybových her můžeme rozvíjet například orientaci v prostoru, která je pro děti v předškolním věku důležitá. Děti se za pomoci pohybu seznamují s prostorovými pojmy a mohou si je osvojit například dopředu, dozadu, do středu kruhu, nahoru, dolů a podobně.

Stejně jako píšně ke zpívání nebo k poslechu je potřeba vybírat skladby k hudebně pohybovým činnostem s ohledem na věk dětí a jejich schopnosti. Činnosti by měly být pro děti motoricky nenáročné.

---

⁵⁶ RAKOVÁ, Milena, Ljuba ŠTÍPLOVÁ a Alena TICHÁ. Zpíváme a nasloucháme hudbě s nejmenšími, s. 154.

Podle M. Liškové můžeme hudebně pohybové činnosti rozdělit na několik částí:

- držení těla,
- pohybové hry,
- chůze, běh, poskoky,
- hra na tělo,
- pohyb a hudebně vyjadřovací prostředky,
- pohyb a poslech,
- pohybová improvizace,
- dětské lidové taneční hry,
- pohybové ztvárnění písní

2.3.1 Zásady v hudebně pohybových činnostech pro vedoucí MC

1. **Zásada** → Vybírat pohyby přiměřené věkové skupině dětí a jejich schopnostem.
2. **Zásada** → Postupovat od jednodušších pohybů ke složitějším.
3. **Zásada** → Dbát na správné držení těla.
4. **Zásada** → Dávat jasné instrukce k pohybům a úkonům.
5. **Zásada** → Nežadávat dětem více činností najednou.

2.3.2 Návrhy činností pro MC

- Společné vytváření tance k písni

Činnosti: Pokud jsou ve skupině zdatnější děti, můžeme společně vytvořit choreografii. Děti tak mohou sebe navzájem něco naučit a zároveň máme jistotu, že pohyby, které děti zvolí, budou přiměřené jejich schopnostem.

- Zrcadlení pohybů podle obrázků

Činnosti: Jednotlivé pohybové části můžeme vyjádřit i pomocí kresby. Děti si mohou pomocí těchto obrázků zafixovat jednotlivé pohyby i jejich pořadí podle toho, jak se za sebou opakují.

- Vyjádření hudby pohybem

Činnosti: Stejně jako je zmíněno výše, můžeme nechat děti vyjádřit hudbu pohybem. K tomu nám mohou posloužit instrumentální skladby, jako například soubor Obrázky z výstavy od Modesta Petroviče Musorgského, z nichž je asi nejznámější skladba Balet nevylihnutých kuřátek nebo Chatrč baby Jagy. Další skladbou, která by se dala skvěle využít pro hudebně pohybové činnosti, je skladba Obři a víly.

2.4 Instrumentální činnosti z pohledu MŠ a uplatnění na MC

Poslední složkou hudebních aktivit jsou činnosti instrumentální. Pro jejich realizaci využíváme různé melodické nástroje (zvonkohru, metalofon, xylofon, boomwhackers⁵⁷) nebo rytmické nástroje (především Orffův instrumentář – ozvučná dřívka, triangel, bubínek, tamburínu, prstové činelky, činel, drhlo, dřevěný blok rourový, dřevěné bloky ploché, rolničky, pandeiros, dětské tymbány, bonga).

„Děti s nástroji rády experimentují. Těší se ze zvukových nuancí, které přitom objevují. Je dobré vycházet z jejich přirozené hravosti a zvědavosti. Čím rozmanitější škálu zvuků naleznou, tím pravdivější pak budou jejich pokusy o vykreslení děje nebo atmosféry příběhu.“⁵⁸

Díky tomu mohou děti vyjadřovat i svoje vlastní pocity nebo napodobit pocity postavy, kterou ztvárňují.

Kromě nástrojů s dětmi můžeme využívat hru na tělo (tleskání, pleskání o stehna, dupání, luskání), která je pro děti nejdostupnějším nástrojem. Stejně jako s nástroji melodickými a rytmickými můžeme velmi emotivně vyjádřit dramatickou situaci.

„Hra na tělo by vždy měla předcházet hře na nástroj. Nacvičená koordinace pohybů pak usnadní pohodovější a přesnější instrumentální hru.“⁵⁹

Opakující se stále stejný motiv nazýváme ostinato. S dětmi ho můžeme opakovat v průběhu celé písně nebo pouze v některé její části. Abychom s dětmi natrénovali ostinata, je dobré využívat hru na ozvěnu, kdy můžeme jednotlivé rytmy vytleskat a následně je zahrát na nástroje.

⁵⁷ Boomwhackers je unikátní perkusní nástroj, který je laděn na určité tóny – díky odlišné délce a tloušťce každý kus Boomwhackers při úderu vydává jinak vysoký tón.

⁵⁸ ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk, Alena TICHÁ a Věra BUREŠOVÁ. *Písničky a jejich dramatizace*, s. 20.

⁵⁹ Tamtéž, s. 20.

2.4.1 Zásady v instrumentálních činnostech pro vedoucí MC

1. **Zásada** → Fáze zkoumání – dát dětem prostor se seznámit s hudebními nástroji a vyzkoušet si je.
2. **Zásada** → Přizpůsobovat činnosti spojené s hrou na tělo a nástroji schopnostem a věku dětí.
3. **Zásada** → Využívat hru na tělo k lepší koordinaci pohybů, rozvoji rytmického cítění i jako doprovod k písním.

2.4.2 Návrhy činností pro MC

- Opakování jednoduchých rytmů podle vzoru

Činnosti: S dětmi můžeme opakovat jednoduché rytmy, při kterých může být vzorem samotný lektor, jenž dětem nejprve předvede, co mají zahrát, a ony po něm opakují. Pokud bychom chtěli pracovat také s obrázky, můžeme dětem ukázat vzorový obrázek a ony, podle toho, co vidí, reagují.

- Hra na dirigenta a orchestr

Činnosti: Tato aktivita bývá mezi dětmi oblíbená. Dětem se nejprve vysvětlí, jaký úkol má dirigent a proč ho musí orchestr poslouchat. Následně se může vyzkoušet, zda orchestr může hrát. Když dirigent diriguje, všechny nástroje hrají. Jestliže dirigent přestane, i nástroje musí přestat hrát. Pokud dětem tato činnost půjde, můžeme zkusit těžší verzi, kdy jako dirigenti určujeme, jaké nástroje právě budou hrát.

- Rytmizování slov a sousloví

Činnosti: Rytmizace slov, jmen, sousloví a dalších může být běžnou součástí programu MC nejen při seznamování, ale i při hudebních činnostech. S dětmi si můžeme slova vytleskat, vydupat nebo vyťukat pomocí ozvučných dřívěk.

Tato kapitola nám shrnula důležité informace, o kterých je potřeba mít přehled při vedení hudebních činností. Pokud se vedoucí mateřských center budou řídit alespoň zásadami, které jsou výše uvedené, nemusí se bát, že by dětem mohly uškodit.

3 MC Uniťáček

Kapitola krátce nastiňuje vznik mateřského centra Uniťáček. Zároveň se podrobněji pozastavuje u jeho harmonogramu, způsobu práce a některých hudebních, pohybových, výtvarných a logopedických aktivit, kterým se toto zařízení věnuje.

O MC Uniťáček je uvedeno pár informací už v první kapitole. Pro snazší orientaci si v krátkosti tyto informace připomeneme a doplníme.

Mateřské centrum Uniťáček vzniklo v dubnu 2017 ve spolupráci spolku UNIT a Církve bratrské v Plzni, v jejichž prostorách se provozuje. Hlavní myšlenkou pro vznik tohoto centra bylo společné trávení času matek na mateřské dovolené s malými dětmi ve věku od narození do 6 let. Mateřské centrum vzniklo spoluprací tří mladých žen, z nichž jednou byla matka tří dětí a dalšími pak studentky pedagogiky na Západočeské univerzitě v Plzni (dále jen ZČU). Jako sídlo Uniťáčku byla záměrně zvolena lokalita, kde se žádné MC nenacházelo.

Cílem Uniťáčku bylo a doposud je nabídnout matkám s dětmi pestrou škálu hudebních, výtvarných, pohybových, dramatických a logopedických aktivit. Dalším záměrem je organizovat akce pro celé rodiny s dětmi, poskytnout alternativu trávení volného času pro matky s dětmi a možnost sdílet své poznatky, zkušenosti, dovednosti a zážitky s ostatními. V neposlední řadě je nabízena i možnost aktivního odpočinku matek a jejich vlastního programu, ve kterém čerpají a sdílejí mnoho rad a poznatků týkajících se mateřství. Během programu pro matky se o děti starají pracovníci MC, kteří dětem nabízí aktivity rozvíjející jejich komunikační dovednosti, tvořivost, fantazii a zároveň se zaměřují na skupinovou a individuální práci.

MC Uniťáček je nezisková organizace, tudíž pracovníci jsou dobrovolníci, kteří se věnují dětem ve svém volném čase bez nároku na honorář. V Uniťáčku byly ze začátku tři pracovnice, mezi které bylo rozvrženo vedení jednotlivých částí. Studentky měly na starosti program pro děti a jedna vedoucí se věnovala matkám a připravovala si pro ně program. Postupem času přibýly další dvě dobrovolnice, které se staraly o občerstvení pro děti a matky. Zároveň se střídaly při vedení programu pro matky. Jedna z dobrovolnic byla Američanka a pro maminky byl proto zajištěn tlumočení. V současné době má mateřské centrum čtyři dobrovolníky.

V neposlední řadě do náplně mateřského centra patří samotné utužování vzájemných vztahů mezi rodiči a dětmi pomocí sportu a soutěží. Zmíněné činnosti se v MC se už v začátcích uchytily a hojně se využívají do současnosti.

Uniťáček je zaměřen na děti ve věku narození do 6 let, přičemž jsou veškeré níže popsané aktivity vhodné pro děti od 1 roku do 6 let bez doprovodu rodiče. Děti do jednoho roku věku absolvují program vždy v doprovodu. V prvním roce navštěvovalo mateřské centrum přibližně 20 dětí. Pravidelně však chodilo deset dětí. Tematické akce byly a v současné době stále jsou směřované i pro rodiny se staršími dětmi, tzn. přibližně do 13 let.

3.1 Harmonogram

Stejně jako v mateřské škole je v tomto MC stanoven orientační časový harmonogram, který je představen níže. Jeho cílem je efektivní využití času, díky kterému nevznikají během programu prostoje.

Mateřské centrum fungovalo každý čtvrtek od 9:00 do 12:00 hodin.

9:00 – 9:30	Přivítání, volná zábava
9:30 – 10:15	Hudební, pohybové, dramatické a logopedické aktivity
10:15 – 10:30	Občerstvení
10:30 – 11:00	Výtvarné aktivity
11:00 – 11:15	Společné tematické hry a soutěže
11:15 – 11:45	Volná herna
11:45 – 12:00	Úklid hraček a prostor

Práce s dětmi v prvním roce byla rozdělena mezi dvě studentky ZČU, které stály i při vzniku tohoto centra. Jedna vždy měla na starost hudební, pohybovou a dramatickou část, druhá si připravila část logopedickou a výtvarnou. Toto rozdělení však nebylo striktní a studentky si v jednotlivých činnostech vypomáhaly. Všechny díly programu se shodovaly s předem domluveným tématem, na něž se vymýšlely i hry a soutěže.

První část byla věnována společným hudebním, dramatickým a logopedickým aktivitám, kterých se účastnily děti i matky. Děti spolu s matkami zpívaly písně, při nichž hrály na Orffovy nástroje. Pohyb byl zaměřen na jednoduché tance, či ukazování. Během pohybu vždy jedna ze studentek dětem předváděla. Pohyb byl součástí básniček i písniček. Logopedická a dramatická část šla často ruku v ruce. Děti se během nich naučily na určité téma báseň, kterou si následně zkusily i zahrát (např. Veverka, Polámal se mraveneček). Během této části si děti rozvíjely rytmické, hudebně pohybové, pěvecké, poslechové i instrumentální činnosti. Aktivita zlepšovaly komunikační schopnosti, hudební představivost a fantazii. Během této části, byl obvykle vymezen i čas pro angličtinu. Pro děti byla připravená jednoduchá slovíčka, příběh, hra nebo píseň v anglickém jazyce pod vedením rodilé mluvčí. Děti s hudebním sluchem tak měly možnost pochytit cizí jazyk pomocí poslechu. Podle lektorky a terapeutky Magdy Malé je předškolní věk ideálním časem k nenucenému učení dítěte. Ve svém článku uvádí: *„Věk do šesti let je pro vzdělávání a osvojování nových dovedností ideální. Dítě se učí incidentálně, spontánně, v neformálním procesu.“*⁶⁰

Druhá část následovala po krátkém občerstvení. Byla zaměřena především výtvarně. Děti se zde během celého roku seznamovaly s celou řadou výtvarných technik, ale zároveň procvičovaly běžné činnosti. Učily se stříhat, kreslit dle vlastní fantazie na předem zvolené téma, pracovaly s vodovými barvami, voskovkami, inkoustem, těstem atd.

Třetí část byla věnovaná hrám a soutěžím. Děti si zábavnou formou opakovaly informace, které se dověděly během dopoledne např. barvy, dopravní prostředky, povolání, zvířata a mnoho dalšího.

---

⁶⁰ Jazykový koutek [online]. Dostupné z: <https://www.jazykovy-koutek.cz/?p=2759>

3.2 Způsob práce v MC Uniřáček

Jedním ze způsobů práce v MC je naplňování kompetencí uvedených v RVP PV, které se snažily pracovnice naplňovat, aby u dětí, nenavštěvujících MŠ, podpořily jejich vývoj i mimo školní prostředí. Kompetence jsou obecně formulovány jako soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj. „*Již v předškolním věku dítěte jsou vytvářeny základy klíčových kompetencí. Dobré a dostatečné základy položené v předškolním věku mohou být podstatným příslibem dalšího příznivého rozvoje a vzdělávání dítěte, nedostatečné základy naopak brzdou.*”⁶¹ V MC byly naplňovány tyto kompetence:

3.2.1 Kompetence k učení

„*Dítě:*

- *soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů,*
- *má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije,*
- *se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno se dobrat k výsledkům“.*⁶²

3.2.2 Kompetence k řešení problémů

„*Dítě:*

- *řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého“.*⁶³

⁶¹ SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2018. s. 10

⁶² Tamtéž, s. 11

⁶³ Tamtéž, s. 11

3.2.3 Komunikativní kompetence

„Dítě

- *ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog,*
- *se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými a podobně),*
- *se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci,*
- *komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou,*
- *průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím,*
- *ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky, a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku“.*⁶⁴

---

⁶⁴ SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2018. s. 12

3.2.4 Sociální a personální kompetence

„Dítě:

- *samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej,*
- *si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky,*
- *projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost,*
- *se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy,*
- *je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečností“.⁶⁵*

3.2.5 Činnostní a občanské kompetence

„Dítě:

- *má smysl pro povinnosti ve hře, práci i učení; k úkolům přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí,*
- *dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)“.⁶⁶*

Dále byl u dětí podporován fyzický rozvoj a pohybová koordinace, jemná motorika (především pracovními činnostmi – výroba hraček), koordinace ruky a oka, sebeobsluha, zdraví, jazyk a řeč – výslovnost, porozumění, vyjadřování, dorozumívání, poznávací schopnosti – vnímání, pozornost, soustředěnost, paměť, tvořivost, fantazie, rozlišování obrazových znaků a symbolů.

⁶⁵ SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2018. s. 12

⁶⁶ Tamtéž, s. 13.

3.3 Hudební činnosti a doplňující aktivity

Hudební výchova se skládá, jak už bylo zmíněno v předchozí kapitole, ze čtyř činností (pěvecké, poslechové, instrumentální a hudebně pohybové), které se vzájemně doplňují. Během MC vedoucí u dětí rozvíjely všechny tyto činnosti a často byly využívány i jako podklad pro rozvoj dětské fantazie, tvořivosti a hudebního myšlení a paměti.

Každá činnost byla rozvíjena konkrétními aktivitami, jež jsou níže stručně vypsány. Další aktivity a práce s nimi se nachází v praktické části této práce.

Poslechové činnosti – Při poslechu děti rozeznávaly zvuk dopravních prostředků a hudebních nástrojů. Na základě poslechu přiřazovaly k jednotlivému zvuku dopravní prostředek nebo hudební nástroj.

Hudebně pohybové činnosti – Děti se učily jednoduché tanečky k dětským písničkám. Např. Měl jsem myšku tanečnici, Pásla ovečky, Sněží, Auta, Tři opice, Koktejl. Dále děti zpívaly s ukazováním a hrou na tělo. Např. písně V zeleném háječku, Pastelky, Hlava, ramena, My dáme ruku sem. Dále se děti učily dirigovat dvoudobý takt. Napodobování tanečku z YouTube – Mikuláš, Kolo autobusu, Ram – zam – zam.

Pěvecké činnosti – zpěv českých i anglických lidových a umělých písní.

Instrumentální činnosti – využití Orffových nástrojů k doprovodu lidových i umělých písní, hra na Boomwhackers – vzhledem k věku dětí jsme využívaly tuto techniku hry pro rozvoj rytmu. Děti imitovaly hraný rytmus. Hraní podle barev – vedoucí ukazuje barvu na kartičkách a děti podle těchto barev hrají na Boomwhackers. Hra na zobcové flétny – zaměřovaly jsme se na správné držení těla. Hrou na flétnu jsme učily děti správně dýchat. Výstupem jejich hry na flétnu byla interpretace písně Halí, belí, koně v zelí s doprovodem klavíru.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 Přehled hudebních činností MC Uniťáček od dubna 2017 do června 2018

Poslední část této práce se věnuje konkrétním hudebním činnostem, které byly v MC Uniťáček realizovány. Aktivity jsou rozděleny do čtyř bloků podle ročních období. V každém z nich se nachází pět hudebních aktivit, které jsou podrobně vysvětleny a obsahují doporučení pro vedoucí MC.

Na konci kapitoly se nachází autorské dětské písně, které jsou nenáročné a díky svému rozsahu se mohou využít pro děti v MC.

4.1 Jaro

Jarní měsíce mohou být velkou inspirací při tvoření jednotlivých témat. V MC Uniťáček se na jaře objevovala témata: Květiny, Barvy nebo Mlád'ata. Veškeré hudební činnosti proto byly těmito tématy motivovány.

1. Viju, viju věneček (viz příloha č. 1)

Druh hudební činnosti:	hudebně pohybová
Téma:	Květiny, Barvy
Pomůcky:	barevné květiny (papírové, plastové)
Časová náročnost:	přibližně 10 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> • procvičit s dětmi názvy květin/barev • v prostoru rozmístit květiny
Popis:	Nejprve si děti vyberou květinu, na kterou se posadí. Následně začne vedoucí zpívat písničku, kterou doprovází celou činnost, a chodí po prostoru mezi dětmi. Když dozpívá melodii, která končí otázkou, zastaví se u jednoho z dětí, které mu na danou otázku odpoví. (Vše se odvíjí od tématu, na které tato činnost navazuje.) Jakmile dítě odpoví, chytne vedoucího za ruku a po prostoru chodí a zpívají spolu. Hra takto pokračuje, dokud se nepřipojí poslední dítě. Všichni se poté spojí do kroužku, a točí se dokola (opět s doprovodem melodie) a úplně nakonec se posadí na zem.

Činnost v MC Uniťáček:	Tato aktivita byla u dětí i matek oblíbená. Většinou ji hrály jen děti, ale párkrát se připojily i matky. Hra se využívala hlavně na jaře a v létě. Melodii, která doprovází celou činnost, si děti rychle zapamatovaly, takže mohly zpívat s vedoucím.
Doporučení pro vedoucí MC:	Osvědčilo se nepodcenit přípravu a s dětmi procvičit názvy barev a květin. Děti si budou jistější v odpovídání na otázku během hry.

2. Pastelky (viz příloha č. 2)

Druh hudební činnosti:	vokální
Téma:	Barvy
Pomůcky:	barevné papíry (bílý, červený, modrý, žlutý, zelený)
Časová náročnost:	5 – 7 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> přilepit nebo jinak připnout na nástěnku barevné papíry ve správném pořadí
Popis:	Melodie není složitá a celkem chytlavá. Vzhledem k textu se děti mohou píseň učit pomocí poslechu. Aby lépe porozuměly obsahu písně, mohou při poslechu kreslit, co slyší. S písní se dá pracovat po celý rok.
Činnost v MC Uniťáček:	V MC se s touto písní pracovalo často. Sloužila jako zábavnější forma učení barev. Na začátku písničky se dětem ze začátku pletlo pořadí barev, takže se před ně na nástěnku nalepily barevné papíry řazené za sebou podle textu písničky. Díky tomu si děti pořadí barev v textu lépe zapamatovaly.
Doporučení pro vedoucí MC:	V případě, že budeme děti písničku učit, osvědčilo se začít po malých částech, aby si děti mohly uvědomit obsah textu.

3. Antonio Vivaldi – Jaro

Druh hudební činnosti:	poslechová
Téma:	Jaro
Pomůcky:	vodové barvy, pastelky, štětce, voda, voskovky, čtvrtky, reproduktor
Časová náročnost:	3-5 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> připravit na stolečky všechno, co budeme potřebovat
Popis:	Dětem pustíme skladbu Jaro od Antonia Vivaldiho (Čtvero ročních dob) a děti podle poslechu kreslí nebo malují, co jim hudba připomíná nebo co v hudbě slyší.
Činnost v MC Uniřáček:	Tato činnost se v MC osvědčila. Skladba Jaro se využívala také pro relaxaci. Děti tak mohly zapojit svou fantazii. Ze souboru Čtvero ročních dob se využívaly i zbylé tři (Léto, Podzim, Zima). Vždy vznikly zajímavé malby a kresby (viz obrázek č. 3).
Doporučení pro vedoucí MC:	Není potřeba se této činnosti bát. Když děti zapojí fantazii, mohou vzniknout zajímavé obrázky.

4. Krávy, krávy (viz příloha č. 3)

Druh hudební činnosti:	vokální + instrumentální
Téma:	Domácí zvířata, Mláďata
Pomůcky:	Orffovy nástroje, obrázky domácích zvířat nebo plyšová zvířata
Časová náročnost:	5-8 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> rozdat dětem nástroje z Orffova instrumentáře rozdat dětem obrázky zvířat/plyšová zvířátka
Popis:	Píseň je známá pro děti i pro matky. Tím, že se píseň skládá ze dvou částí, můžeme do ní lehce zakomponovat i hudební nástroje.
Činnost v MC Uniřáček:	<p>Činnost byla vhodná pro společnou práci matek a dětí. Z počátku se zpívala společně. První část byla bez nástrojů (pouze doprovázená klavírem) při níž se ukázalo jen to zvíře, o kterém se zpívalo. Ve druhé části se již nástroje používaly. Celá píseň byla vedená dirigentem, podle kterého se děti orientovaly v celé písni. Díky této činnosti se děti seznámily s rolí dirigenta, který jim ukázal, co a kdy mají dělat.</p> <p>Později, když už se děti v celé skladbě bez problémů orientovaly, byla do ní zakomponována sóla.</p>

Doporučení pro vedoucí MC:	Je dobré, aby byly děti dobře seznámeny s textem písně. Není na škodu naučit děti jasný pokyn, kdy mají v písni hrát na nástroje a kdy přestat. V MC Uniťáček se osvědčilo přidávat činnosti postupně. Tzn. nejprve děti naučit písničku zpívat, postupně přidávat nástroje a až nakonec sóla.
----------------------------	--

5. Strýček Donald farmu měl (viz příloha č. 4)

Druh hudební činnosti:	vokální/poslechová
Téma:	Domácí zvířata
Pomůcky:	Žádné
Časová náročnost:	5-8 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> • zopakovat si s dětmi zvuky domácích zvířat
Popis:	Tato činnost má více využití. Píseň je původně americká, ale je přeložená do českého jazyka. Je spíše pro menší děti, které se se zvuky zvířat teprve seznamují.
Činnost v MC Uniťáček:	V MC Uniťáček si tato píseň našla dvě využití. Jedno bylo v českém jazyce, které bylo pro děti jednoduché. Druhé bylo v anglickém jazyce pod vedením Američanky. Děti tak měly možnost slyšet, jak dělají zvířátka v v jinak mluvících zemích.
Doporučení pro vedoucí MC:	V případě poslechu anglické verze písně se osvědčilo mít po ruce obrázky zvířátek a vždy dětem ukázat, o kterém se v písni právě zpívá.

4.2 Léto

Během letních prázdnin MC Uniťáček nefungovalo. Proto byl na letní témata zaměřen především měsíc červen, který sloužil k přiblížení letních aktivit dětem. Po prázdninách to byl měsíc září, kdy se v MC vzpomínalo na to, co všechno děti o prázdninách dělaly a kde byly. Oblíbená témata pro toto období byla například Zvířata v ZOO, Dovolená, Cestování, Moře a jiné.

1. ZOO (viz příloha č. 5)

Druh hudební činnosti:	vokální
Téma:	Zvířata v ZOO, Prázdniny
Pomůcky:	Žádné
Časová náročnost:	přibližně 5 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> • představit dětem zvířata, která se v písni nacházejí
Popis:	ZOO je dětská písnička, která má chytlavou melodii, ale je náročná na text, který je hodně obsáhlý.
Činnost v MC Uniťáček:	Tato píseň byla velice oblíbená u dětí. Svoji veselou melodií roztančila děti i matky na MC. Děti si nejlépe zapamatovaly refrén. Proto vedoucí a matky většinou zpívaly sloky a děti se přidaly až na refrén písně.
Doporučení pro vedoucí MC:	Píseň může dobře posloužit na rozpohybování dětí. Můžeme ji propojit s výletem do Zoologické zahrady a podle textu písně hledat zmíněná zvířata.

2. Zvuky moře

Druh hudební činnosti:	poslechová (+instrumentální)
Téma:	Prázdniny, Dovolená
Pomůcky:	reproduktor, nahrávka se zvuky moře, (papíry, igelity, Orffovy nástroje)
Časová náročnost:	3-5 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> • dobře motivovat dětskou skupinu
Popis:	Jedná se o relaxační činnost, která má za úkol rozvíjet dětskou fantazii.
Činnost v MC Uniťáček:	Tato činnost se využívala pro relaxaci po pohybové činnosti. Často byl poslech nahrávky doprovázen vyprávěním vedoucího, při kterém si děti mohly představovat pobyt u moře. Na závěr proběhlo zhodnocení a povídání s dětmi o tom, co si během činnosti představovaly. Po poslechu nahrávky si děti mohly vyzkoušet vytvořit zvuky moře pomocí šustění igelitů a papírů, vydávání zvuků nebo hraní na Orffovy nástroje.
Doporučení pro vedoucí MC:	Různě zaměřenou relaxaci můžeme využít pro zklidnění dětí po rušnějších aktivitách. Stejně jako u výše uvedeného poslechu skladby Jaro od Antonia Vivaldiho se může pracovat s výtvarnou výchovou a děti mohou kreslit nebo malovat, co v nahrávce slyší. Další možností může být i samotné vytvoření zvuků moře pomocí výše zmíněných pomůcek.

3. Zvuky dopravních prostředků

Druh hudební činnosti:	poslechová
Téma:	Dopravní prostředky, Cestování
Pomůcky:	reproduktor, zvuky dopravních prostředků, obrázky dopravních prostředků
Časová náročnost:	5 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> rozmístit po prostoru obrázky dopravních prostředků
Popis:	Děti při této činnosti přiřazují zvuky dopravních prostředků k obrázkům.
Činnosti v MC Uniřáček:	Tato činnost byla MC opět motivována prázdninami a dovolenou. Děti měly za úkol podle zvuku dopravního prostředku co nejrychleji najít odpovídající obrázek.
Doporučení pro vedoucí MC:	Pro děti je lepší volit dopravní prostředky, které opravdu poznají, popřípadě je dobré s jednotlivými zvuky děti nejprve seznámit.

4. My dáme ruku sem (viz příloha č. 6)

Druh hudební činnosti:	hudebně pohybová
Téma:	Pohyb, Léto
Pomůcky:	žádné
Časová náročnost:	přibližně 5-8 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> rozmístit děti rovnoměrně po prostoru, aby se při činnosti nesrážely
Popis:	Činnost slouží jako rozcvička, která dětem pomůže se rozhybat a protáhnout. Doprovází ji jednoduchá melodie, kterou se děti rychle naučí.
Činnost v MC Uniřáček:	Tato aktivita se MC využívala na začátku každého programu. U dětí byla velmi oblíbená, protože si u ní užily spoustu zábavy. Kromě původních slov se využívalo například i téma stromy, kdy se změnila slova tak, aby to korespondovalo s tématem.
Doporučení pro vedoucí MC:	Rozcvička se dá modifikovat na různá témata. Jak už bylo zmíněno v teoretické části, může pomoci s procvičením mluvidel, dýchání a postoje před zpíváním. V každém případě záleží na kreativitě vedoucích a schopnostech dětské skupiny.

5. Auta (viz příloha č. 7)

Druh hudební činnosti:	hudebně pohybová
Téma:	Dopravní prostředky, Povolání, Integrovaný záchranný systém
Pomůcky:	Žádné
Časová náročnost:	přibližně 6 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> • sjednotit jednotlivé části ukazování
Popis:	Tato činnost vznikla přímo v MC Uniťáček na přání dětí. Autorkami jsou Miriam Brahová a Veronika Šimánová. Píseň je založená na kvintě a melodií ani textem není pro děti náročná. V písni se objevují dopravní prostředky i čtyři povolání.
Činnost v MC Uniťáček:	Jak už bylo zmíněno, tato píseň je autorskou tvorbou dvou vedoucích tohoto centra. Stejně jako předchozí rozcvička tato činnost byla mezi dětmi a matkami oblíbená. Pohybová stránka této aktivity byla vytvořena samotnými dětmi, tudíž odpovídala jejich schopnostem a dovednostem (viz obrázek č. 4).
Doporučení pro vedoucí MC:	Stejně jako děti v MC Uniťáček si mohou děti v jiných MC vytvořit svůj vlastní pohybový doprovod k této písni. Určitě není na škodu do této aktivity zapojit i samotné matky

4.3 Podzim

V podzimních měsících byla nabídka aktivit pro děti velice pestrá. Osvědčila se témata jako: Naše tělo a zdraví, Zvířata na podzim, Padá listí, Svatý Martin na bílém koni, Počasí a další.

1. Polámal se mraveneček (viz příloha č. 8)

Druh hudební činnosti:	hudebně pohybová
Téma:	Zvířata na podzim, Naše tělo a zdraví
Pomůcky:	žádné
Časová náročnost:	přibližně 5 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> naučit děti jednotlivé pohyby
Popis:	Tato aktivita je poměrně známá a u dětí oblíbená. V MC může pomoci s prevencí úrazů a nemocí nebo s přiblížením tématu zvířat na podzim.
Činnost v MC Uniťáček:	V MC Uniťáček se tato aktivita využívala především jako propojení činností matek a dětí. Výhodou bylo to, že díky jednoduchosti se mohly zapojit i menší děti. S námětem této písně se následně v MC pracovalo dále.
Doporučení pro vedoucí MC:	Při této činnosti je dobré využít spíše původní znění písně. Co se týče doprovodu, více se osvědčila jednoduchost, to znamená jen klavír nebo kytara. Pokud jsou matky více zpěvné, může se s písní pracovat i bez hudební doprovodu.

2. Koktejl (viz příloha č. 9)

Druh hudební činnosti:	hudebně pohybová
Téma:	Naše tělo a zdraví, Ovoce
Pomůcky:	obrázky ovoce nebo ovoce samotné
Časová náročnost:	3-5 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> seznámit děti s ovocem a jeho názvy naučit děti melodii písně
Popis:	Tato aktivita je původně myšlena jako kánon. Vzhledem k věkové kategorii dětí v MC se může tato píseň zpívat bez kánonu. Koktejl není pohybově ani melodicky náročný.

Činnost v MC Uniťáček:	V MC Uniťáček se tato činnost využívala nejen na podzim, ale během celého roku. Často se zapojovaly i samotné matky. Vedoucí MC si tuto píseň upravovaly i pro jiná témata například roční období, dopravní prostředky, oblečení a podobně.
Doporučení pro vedoucí MC:	Není na škodu si s touto písní pohrát. Díky své jednoduchosti není pro děti těžká a dá se využít u dalších témat. Pro děti může být zajímavé i to, že se v MC dá takový koktejl vyrobit přímo z ovoce, o kterém se zpívá.

3. Když máš radost (viz příloha č. 10)

Druh hudební činnosti:	vokální + instrumentální
Téma:	Počasí
Pomůcky:	Orffovy nástroje
Časová náročnost:	3-5 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> rozdat dětem nástroje
Popis:	Jedná se o píseň, která se dá propojit s nástroji nebo hrou na tělo a slouží k zlepšení nálady.
Činnost v MC Uniťáček:	Hlavní motivací pro děti v MC bylo zlepšení nálady dětí i maminek při nepříznivém počasí. Zároveň se tato píseň využívala na začátku programů, aby se děti uvolnily před následným programem (viz obrázek č. 5).
Doporučení pro vedoucí MC:	Je důležité dětem dobře vysvětlit, kdy se nástroje nebo hra na tělo v písni vyskytuje. Opět se dá využít „dirigent“, který dětem ze začátku ukazuje, kdy mají začít.

4. Ježek a koloběžky (viz příloha č. 11)

Druh hudební činnosti:	vokální + instrumentální
Téma:	Zvířata na podzim
Pomůcky:	obrázky shrnující děj písničky, ozvučná dřívka
Časová náročnost:	přibližně 5 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> před děti umístit obrázky shrnující text písně rozdat dětem ozvučná dřívka
Popis:	Ježek a koloběžky je píseň, ve které se prolíná několik témat od zvířat na podzim až po vlastnosti lidí. Díky tomu je tato píseň univerzální a dá se zakomponovat kdykoliv během roku.

Činnost v MC Uniťáček:	Vedoucí využívaly tuto píseň po celý rok. Nejvíce však na podzim, kdy se témata zaměřovala na zvířata na podzim. Melodii i text se děti učily zároveň. Aby si lépe zapamatovaly text, měly před sebou obrázky popisující děj písničky. Starší děti měly možnost si vyzkoušet hru v pauze pomocí ozvučných dřivek nebo tleskání.
Doporučení pro vedoucí MC:	Není třeba se bát využití obrázků při učení textu nové písně. Děti si díky tomu mohou text zapamatovat rychleji a zároveň mu lépe porozumí. Dala by se využít i možnost, že si děti nejprve samy vytvoří obrázky popisující děj v písni a následně podle nich mohou zpívat.

5. Poznávání zvířat podle zvuků

Druh hudební činnosti:	poslechová
Téma:	Zvířata
Pomůcky:	reproduktor, zvuky zvířat (lesních, hospodářských)
Časová náročnost:	3-5 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> vybrat známe zvuky zvířat a představit je dětem
Popis:	Podobné činnosti byly už výše zmíněny. Takovéto poslechové činnosti se dají dále modifikovat pro jiná témata. Vždy záleží na vedoucím MC, co si vybere a co děti nejvíce baví.
Činnost v MC Uniťáček:	V MC Uniťáček se většinou pracovalo se zvuky hospodářských zvířat, protože pro děti byly známější. Vedoucí zkoušeli pracovat i se zvuky lesních zvířat, které už nebyly u dětí tolik oblíbené. Proto se tato činnost často spojovala i s hrou, kdy si děti tipovaly, co by to mohlo být za zvíře.
Doporučení pro vedoucí MC:	Po zkušenostech z MC Uniťáček je lepší volit opravdu známé zvuky zvířat. Popřípadě se s méně známými zvuky nejprve seznámit.

4.4 Zima

V zimních měsících témata směřovala na sv. Mikuláše a Vánoce. Od ledna se pracovalo s tématy zimních sportů a aktivit, zvířat v zimě, hudebních nástrojů a podobně.

1. Sněží, sněží (viz příloha 12)

Druh hudební činnosti:	hudebně pohybové
Téma:	Zvířata v zimě
Pomůcky:	žádné
Časová náročnost:	3-5 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> projít s dětmi jednotlivé části ukazování, sjednotit je
Popis:	Sněží, sněží je jednoduchá aktivita, která dá doprovázet jednotlivými pohyby. Mohou se zapojit i matky.
Činnost v MC Uniťáček:	Tato činnost se MC využívala, především v přítomnosti převážně menších dětí. Díky tomu se mohly zapojit i matky, které píseň zpívaly a ukazovaly společně s nimi.
Doporučení pro vedoucí MC:	Při práci v MC můžeme se staršími dětmi vymyslet pohybový doprovod, který by odpovídal textu.

2. Na obloze visí mrak (viz příloha č. 13)

Druh hudební činnosti:	hudebně pohybová
Téma:	Zvířata v zimě, Vánoce
Pomůcky:	Žádné
Časová náročnost:	3-5 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> sjednotit ukazování dětí i matek
Popis:	Tato píseň má hned dvě využití. První sloka se může zpívat přes celou zimu. Druhá sloka se spíše hodí k předvánočnímu období. Melodie, text a pohybový doprovod nejsou náročné.
Činnost v MC:	Stejně jako je zmíněno výše, píseň se na MC využívala oběma způsoby. Díky jednoduchému ukazování nedělal pohybový doprovod problém i menším dětem. Opět se využívala i pomoc matek.
Doporučení pro vedoucí MC:	Osvědčilo se do činnosti zapojit i matky. U písni se dá využít hra ‚zrcadlo‘, kdy děti napodobují pohyby matek.

3. Poznávání zvuků hudebních nástrojů

Druh hudební činnosti:	poslechová
Téma:	Hudební nástroje
Pomůcky:	reproduktor, zvuky různých nástrojů
Časová náročnost:	přibližně 5 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> • seznámit děti s hudebními nástroji a jejich zvuky
Popis:	Děti poznávají zvuky různých hudebních nástrojů. Mohou to být zvuky puštěné z reproduktoru nebo (pokud je možnost) opravdové nástroje.
Činnost v MC Uniťáček:	Tato činnost probíhala v MC až po Vánočním období. Děti měly možnost kromě seznámení jednotlivými nástroji poznat, jak vypadá nota nebo houslový klíč. Při poslechu se dětem nejprve pouštěly zvuky známých nástrojů a postupně se přidávaly další, se kterými se děti během programu seznamovaly.
Doporučení pro vedoucí MC:	Z vlastní zkušenosti je dobré využít vizualizace hudebních nástrojů společně s jejich zvukovým projevem, aby došlo k propojení sluchového a zrakového vjemu.

4. Vánoční koledy

Druh hudební činnosti:	vokální + instrumentální
Téma:	Vánoce
Pomůcky:	Orffovy nástroje
Časová náročnost:	záleží na dané písni (přibližně 5-10 minut)
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> • vysvětlit dětem, jak pracovat s hudebními nástroji
Popis:	V MC se dají využít i Vánoční koledy. Výběr závisí na schopnostech dětí a na vedoucích.
Činnost v MC Uniťáček:	Vedoucí MC se snažili volit spíše jednoduché a krátké koledy, které propojovaly s Vánočním příběhem. Během koled mohly děti i matky hrát na Orffovy nástroje.
Doporučení pro vedoucí MC:	Osvědčilo se vybírat jednoduché koledy s menším rozsahem a jednoduchým textem a obsah textu vysvětlit. Není třeba se bát využití Orffových nástrojů, které mohou koledy obohatit.

5. Sněhulák (viz příloha č. 14)

Druh hudební činnosti:	vokální
Téma:	zimní aktivity, zimní sporty
Pomůcky:	Žádné
Časová náročnost:	3-5 minut
Příprava:	<ul style="list-style-type: none"> • sjednotit pohybový doprovod
Popis:	Sněhulák je jednoduchá píseň, která není rozsahově náročná. Má chytlavou melodii, která děti zaujme. Text je jednoduchý a lehce zapamatovatelný.
Činnost v MC Uniťáček:	V MC se píseň zpívala po celou zimu. U dětí byla oblíbená. Starší děti dokonce samy vymyslely pohybový doprovod a z písně udělaly rozcvičku.
Doporučení pro vedoucí MC:	Děti si mohou při této činnosti hrát na sněhuláky a v průběhu písně si navzájem předcvičovat. Také mohou vymyslet svůj pohybový doprovod, který následně naučí matky.

4.5 Autorské dětské písně

Praxe v MC Uniťáček a studium na VŠ inspirovaly autorku této BP k vytvoření několika dětských písní. Některé písně vznikaly ve spolupráci s Mgr. Miriam Brahovou, jiné s pomocí dětí. Docházelo i ke zhudebnění některých dětských básní. Ukázka několika písní se nachází v příloze této práce (viz přílohy č. 15-25).

Závěr

Primárním cílem, který jsem si stanovila v této bakalářské práci, bylo představit vybrané hudební činnosti opakovaně vyzkoušené v MC Uniřáček a poskytnout je, včetně podpurných materiálů, vedoucím jiných MC. Kromě toho jsem si vytyčila i dílčí cíle, a to převedení prvků hudební výchovy pro mateřské školy na mateřská centra tak, aby MC alespoň částečně naplňovala rámec znalostí, schopností, dovedností a předpokladů stanovených RVP PV. V poslední řadě jsem se snažila přiblížit pojem mateřská centra a zmapovat nabídku hudebních činností u tří mateřských center v Plzni.

První část práce nastiňuje samotný pojem MC, mapuje nabídku MC v Plzni a zabývá se prací s hudební výchovou v nich. Zároveň tato část klade důraz na důležité aspekty vedení jednotlivých hudebních činností a na možná úskalí, která mohou vzniknout při vedení jednotlivých činností. Pro vedoucí MC je zde proto vytvořen určitý manuál, který jim může pomoci při práci s hudební výchovou. Na závěr první části je pak podrobně představeno MC Uniřáček.

Druhá část se zabývá konkrétními hudebními činnostmi, které byly realizované v MC Uniřáček v období od dubna 2017 do června 2018. Kromě podrobného popisu hudebních činností obsahuje i doporučení pro vedoucí MC na základě zkušeností získaných při ověřování činností v MC Uniřáček. Na konci této části jsou přiloženy autorské dětské písně, které vznikly v průběhu vedení tohoto MC a během studia autorky BP na ZČU.

Vytyčené cíle této práce byly splněny. Práce s tématem Hudební výchova v mateřských centrech (se zaměřením na MC Uniřáček) byla zprvu složitá. Jak už bylo zmíněno v úvodu práce, kromě jiných kvalifikačních prací není mnoho zdrojů, které by se napřímo věnovaly hudební výchově v MC. Bylo proto třeba čerpat ze zdrojů určených pro MŠ a transformovat je tak, aby byly využitelné v MC. Díky tomu tato práce může poskytnout vedoucím MC manuál, jak pracovat s hudební výchovou a jaké činnosti volit.

Resumé

Mateřské centrum je komunitní středisko provozované sdružením matek. Bakalářská práce zahrnuje pět MC z Plzně. U dvou z nich je stručně představena práce, která pro mnohé může být inspirací. U třetího MC je popsán podrobný plán aktivit, s nimiž se pracovalo.

Práce se z větší části zabývá vytvořením přehledu praktických aktivit, které jsou rozděleny do čtyř částí podle ročního období a s nimiž lze pracovat v MC. Mohla by být pro dobrovolnice bez hudební kvalifikace vodítkem, jak s prvky hudební výchovy efektivně pracovat a propojovat znalosti a dovednosti dětí, které získávají v MŠ. Vytvořený přehled má pomoci vedoucím MC zpestřit dětem čas strávený v MC a rozvíjet u nich již od útlého věku vztah k hudbě. Vytvořený přehled zahrnuje aktivity prohlubující poslechové, pohybové, vokální a instrumentální činnosti.

Summary

Maternity Centre is a community facility run by an association of mothers. The Bachelor work concerns five Maternity Centres in Pilsen. Two of them are shortly presented by the activity that can be inspirational for many. With the third Maternity Center, there is a detailed description of a plan of the activities that were carried out.

The work is mostly about making a survey of practical activities that are divided into four parts according to the seasons of the year; these activities can be used working in a Maternity Centre. The Bachelor work can be helpful for volunteers without music education and serve them as a guide how to work effectively with music education elements and how to join together knowledge of the children and their skills gained in the kindergarten. The created survey is supposed to help the leaders of Maternity Centres make the time for the children spent in the Maternity Centre more varied and cultivate their attitude to music since the early age. The created survey includes activities developing listening, motion, vocal and instrumental skills.

Seznam literatury

Knižní zdroje

Hudební výchova dětí předškolního věku II.: Hudební prostředí v rodině a mateřské škole. Praha, 1991. Skripta. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Doc. PaedDr. Jaroslav Herden, CSc.

KOLÍNSKÁ, Rut. *Mateřská centra.* Praha: Pražské matky, 1995. ISBN 80-901864-0-8.

KUBECOVÁ, Markéta, Marcela PEHELOVÁ, Marie SLAVÍKOVÁ, Veronika RŮŽIČKOVÁ a Hana VÁŇOVÁ. *Rozvíjíme hudební dovednosti dětí.* Praha: Raabe, [2017]. *Rozvíjíme dítě v jednotlivých oblastech předškolního vzdělávání (Raabe).* ISBN 978-80-7496-322-2.

LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební činnosti pro předškolní vzdělávání.* Praha: Raabe, c2006. ISBN 978-80-87553-65-7.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce.* Vydání třetí. Praha: Portál, 2003. ISBN 978-80-262-1154-9.

RAKOVÁ, Milena, Ljuba ŠTÍPLOVÁ a Alena TICHÁ. *Zpíváme a nasloucháme hudbě s nejmenšími.* Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-543-1.

RAKOVÁ, Milena, Ljuba ŠTÍPLOVÁ a Alena TICHÁ. *Zpíváme a tvoříme s malými.* Brno: Edika, 2012. ISBN 978-80-266-0067-1.

SEEMAN, Miloslav. *O lidském hlasu.* Praha: Orbis, 1953. Knihovna Československé společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí.

SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.* Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004.

ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk, Alena TICHÁ a Věra BUREŠOVÁ. *Pisničky a jejich dramaturgie.* Praha: Portál, 2000. *Nápady - hry - tvořivost.* ISBN 80-7178-477-X.

ŠULCOVÁ, Jana. *PROBLEMATIKA DĚTSKÉHO ZPĚVU V TEORII A V HUDEBNĚ VÝCHOVNĚ PRAXI.* Plzeň, 2014. Diplomová práce. Západočeská univerzita. Vedoucí práce Doc. PaedDr. Marie Slavíková, CSc.

TICHÁ, Alena a Milena RAKOVÁ. *Zpíváme a hrajeme si s nejmenšími: od narození do 8 let.* Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-100-6.

TICHÁ, Alena. *Učíme děti zpívat: hlasová výchova pomocí her pro děti od 5 do 11 let.* Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-916-X.

Elektronické zdroje

Centrum Cvrček. *Centrum Cvrček* [online]. Plzeň: Centrum cvrček - dětské centrum Plzeň a školka Plzeň, 2020 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <https://www.centrumcvrcek.cz/>

Jazykový koutek. *Jazykový koutek* [online]. Praha: Jazykový koutek, 2020 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <https://www.jazykovy-koutek.cz/>

Mateřské centrum Duha. *Mateřské centrum Duha* [online]. Plzeň: Středisko křesťanské pomoci – Duha mateřské centrum, 2020 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <http://www.mcduha.cz/>

Mateřské centrum Slovičko. *Mateřské centrum Slovičko* [online]. Plzeň: Mateřské centrum Slovičko, 2020 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <http://m.mc-slovicko.cz/>

Síť pro rodinu. *Síť pro rodinu* [online]. Praha: Síť pro rodinu, 2020 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <https://sitprorodinu.cz/>

Spolek Uzlík. *Spolek Uzlík* [online]. Plzeň: Uzlík, 2020 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <https://www.spolekuzlik.cz/>

Seznam příloh a obrázků

Obrázky:

Obrázek č. 1: Dětský karneval v MC Unit'áček

Obrázek č. 2: Akce „Krabice od bot“

Obrázek č. 3: Antonio Vivaldi – Jaro (poslechová činnost v MC Unit'áček)

Obrázek č. 4: Auta (hudebně pohybová činnost v MC Unit'áček)

Obrázek č. 5: : Když máš radost (MC Unit'áček)

Přílohy:

Příloha č. 1: Viju, viju věneček

Příloha č. 2: Pastelky

Příloha č. 3: Krávy, krávy

Příloha č. 4: Strýček Donald farmu měl

Příloha č. 5: ZOO

Příloha č. 6: My dáme ruku sem

Příloha č. 7: Auta

Příloha č. 8: Polámal se mraveneček

Příloha č. 9: Koktejl

Příloha č. 10: Když máš radost

Příloha č. 11: Ježek a koloběžky

Příloha č. 12: Sněží, sněží

Příloha č. 13: Na obloze visí mrak

Příloha č. 14: Sněhulák

Příloha č. 15: Jak chodí liška

Příloha č. 16: Ježek

Příloha č. 17: Koza

Příloha č. 18: Krtek

Příloha č. 19: Medvěd

Příloha č. 20: Naše kráva Malina

Příloha č. 21: Ovce

Příloha č. 22: Svět snů

Příloha č. 23: Veverka

Příloha č. 24: Vydra v létě

Příloha č. 25: Zajíci

Obrázky

Obrázek č. 1: Dětský karneval v MC Uniťáček

Obrázek č. 2: Akce „Krabice od bot“

Obrázek č. 3: Antonio Vivaldi – Jaro (poslechová činnost v MC Uniřáček)

Obrázek č. 4: Auta (hudebně pohybová činnost v MC Uniťáček)

Obrázek č. 5: Když máš radost (MC Unit'áček)

Přílohy

Příloha č. 1: Viju, viju věneček

Viju, viju věneček

Neznámý

Neznámý

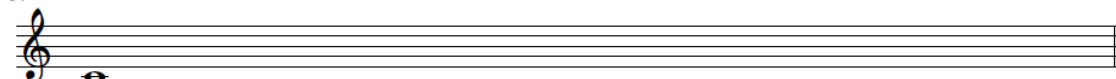
Vi - ju, vi - ju vě - ne - ček, je - zba - re - vných ky - ti - ček, ja - kou bar - vu máš?

7

Tak pojed' me - zi nás. U - vi - li jsme vě - ne - ček, je zba - rev - ných ky - ti - ček. Ja - ro přeš - lo

14

knám.

Příloha č. 2: Pastelky

Pastelky

Marie Kružíková

Marie Kružíková

Bí - lá, čer-ve-ná, mod-rá, žlu-tá, ze-le-ná. Bar-vič-ky už u-mí - me, pas-tel-ka-ma

8

kre-slí-me. Hop, hop, ko-pe-ček, vy - le - ze z něj kr-te-ček. Slu-ní-čko a

14

za - hrád - ku - na - kre - slí - me po - hád - ku!

Příloha č. 3: Krávy, krávy

Krávy, krávy

Zdeněk Svěrák

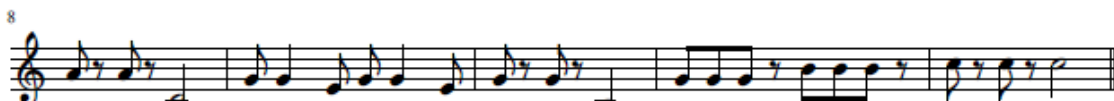
Jaroslav Uhlíř

1. Krá-vy, krá - vy, jak si vlastně po-ví-dá-te? Krá - vy, krá - vy, ja-koumá-te řeč?
 2. Pejs ci, pejs - ci, jak si vlastně po-ví-dá-te? Pejs - ci, pejs - ci, ja-koumá-te řeč?
 3. Koč-ky, koč - ky, jak si vlastně po-ví-dá-te? Koč - ky, koč - ky, ja-koumá-te řeč?
 4. Ha - di, ha - di, jak si vlastně po-ví-dá-te? Ha - di, ha - di, ja-koumá-te řeč?

- Bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú,
 Haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf, haf...
 Mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau, mňau...
 Sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss, sss...

- bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú.

Příloha č. 4: Strýček Donald farmu měl

Strýček Donald farmu měl

neznámý

neznámý

Strý-ček Do-nald far-mu měl hi - ja, hi - ja hou. Na té far-mě krá - vu měl
ko - zu měl
pra - se měl
koč - ku měl
slíp - ku měl
pejs - ka měl

7

hi - ja, hi - ja hou. Bú, bú sem, bú, bú tam bú, bú, sem, bú, bú, tam
Mée, méé sem, méé, méé tam
Chro, chro sem, chro, chro tam
Mňau, mňau sem, mňau, mňau tam
Kvo, kvo sem, kvo, kvo tam
Haf, haf sem, haf, haf tam

12

všu - de je - nom bú, bú. Strý - ček Do - nald far - mu měl hi - ja, hi - ja hou.
všu - de je - nom méé, méé.
všu - de je - nom chro, chro.
všu - de je - nom mňau, mňau.
všu - de je - nom kvo, kvo.
všu - de je - nom haf, haf.

Příloha č. 5: ZOO

ZOO

M. Růžičková

M. Růžičková

R:Ma-mi ma-mi vem mě do ZOO ne-bu-du už nik - dy zlo bit jo ho ho ma-mi ma-mi

vem mě do ZOO ne-bu-du už nik-dy zlo-bit jo ho ho.

- 1.Od Vá-noc mám do-ma
- 2.O - pič-ky tam ská-čou,
- 3.Go - ri - la si váž-ně
- 4.Po - ví - da - la žel-va,
- 5.Lach-ta - ni maj rá - di,

kni - hu zví - řá - tek,   teď už ji znám kom-plet ce - lou   tam i na-zpá-tek.
hroch se ra - du - je,   že se mů - že vblá - tě vá - let,   od to - ho tu je.
řu - ká na če - lo,   proč se ten had svlí - ká,   že by se to ne-mě-lo.
comr-kev pě - stu - je,   že prý má strach ze lva a tak   se stě - hu - je.
ma - lé ry - bič - ky,   když jim jed - nu ho - díš po - staví   se na špič - ky.

Ská-ču ja - ko klo-kan,   trou-bím ja - ko slon,   a po - řád jen pro - sím já chci
Kro-ko-dýl se smě - je,   cva - ká zu - ba - ma,   to zas bu - de ve - čer me - la
Ví - te, co se sta - ne,   když zlo - bí kloká nek?   Ma - min - ka ho zamk - ne vka - pse
Kru - nýř sa - mou rý - hu   odje - ho dráp - ků má,   ne - zů - sta - ne, ne - ní pře - ce
Za - má - vá ti plou - tví,   po - řád by si hrál,   tvá - ři se však dů - le - ži - tě

do   ZO   O.
sbrá   -   cha   -   ma.
na   -   zá   -   mek.
ší   -   le   -   ná.
ja   -   ko   -   král.

Příloha č. 6: My dáme ruku sem

My dáme ruku sem

neznámý

neznámý

My dá - me ru - ku sem, my dá - me ru - ku tam, my - dá-me ru -
 no - hu no - hu no - hu
 bři - cho bři - cho bři -
 za - dek za - dek za -
 hla - vu hla - vu hla -
 ja - zyk ja - zyk ja -

5

ku sem, a pak s ní za-tře-sem. U - dě - lá - me ro - ky, ko - ky ro - ta - ci, ať
 hu
 cho
 dek
 vu
 zyk

10

má-me le-gra-ci Jó, ro - ky, ko-ky, jó, ro-ky, ko-ky. Ať má-me le - gra-ci!

Příloha č. 7: Auta

Auta

V. Šimánová a M. Brahová

Hasiči, Policisti, Popeláři, Lékaři

V. Šimánová a M. Brahová

1. Ho la - hou, ho - la - hou, ha - si - či už knám je - dou. Vel - kým au - tem
 2. Ho - la - hou, ho - la - hou, po - li - caj - ti už knám jdou. Po - chod - ní - ku
 3. Ho - la - hou, ho - la - hou, po - pe - lá - ři knám je - dou. Vše - chno sme - tí
 4. Ho - la - hou, ho - la - hou, lé - ka - ři už knám je - dou. Vše - chny bou - le

6

bli - ka - jí, ak po - žá - ru spě - cha - jí. Ho - la - hou, ho - la - hou, ha - si - či už knám
 krá - če - jí, a zlo - dě - je chy - ta - jí. Ho - la - hou, ho - la - hou, ha - si - či už knám
 se - be - rou, do kor - by daj a je - dou. Ho - la - hou, ho - la - hou, po - pe - lá - ři knám
 zra - ně - ní, o - še - tří už ne - bo - lí. Ho - la - hou, ho - la - hou, lé - ka - ři už knám

12

je - - - dou.
 je - - - dou.
 je - - - dou.
 je - - - dou.

Příloha č. 8: Polámal se mraveneček

Polámal se mraveneček

J. Kožíšek

P. Jistel

1. Po - lá - mal se mra - ve - ne - ček, ví to ce - lá o - bo - ra, o půl - no - ci
 2. Dok - tor kle - pe na sr - dí - čko, po - tom pí - še re - ce - pis: Tři - krát den - ně
 3. Da - li práš - ky pod - le ra - dy, mra - ve - ne - ček stů - ně dál, ce - lý den byl
 4. Čty - ři stá - li u pos - týl - ky, pá - tý tě - šil: "Ne - pla - kej. Za - fou - kám ti
 5. Za - fou - kal mu na ra - mín - ko, po - hla - dil ho na če - le. Hop! a zdra - vý

za - vo - la - li mra - ven - čí - ho dok - to - ra.
 prá - šek cuk - ru, bu - de chla - ptk ja - ko rys.
 ja - ko voh - ni, ce - lou noc jim pro - pla - kal.
 na bo - list - ku, do rá - na ti bu - de hej!
 mra - ve - ne - ček rá - no ská - če zpo - ste - le!

Příloha č. 9: Koktejl

Koktejl

neznámý

neznámý

Man-go, man - go, man-go, man-go, man-go, man - go, mango. Ki-wi, ki-wi, ki-wi,

6

ki-wi, ki-wi, ki-wi, ki-wi, ki-wi, ki-wi, ki-wi. A - na - nas, ba - ná - ny,

11

a - na - nas, jó!

Příloha č. 10: Když máš radost

Když máš radost

neznámý

neznámý

Když máš ra-dost a víš o tom za - tle - skej   Když máš ra-dost a víš o tom, za - tle -
 za - du - pej,   za - du -
 po-skoč si,   po-skoč
 za - toč se,   za - toč
 křič a - hoj,   křič a -

skej,   když máš ra-dost a víš o tom, ře - kni nám to as - poň po - tom, když máš
 pej,
 si,
 se,
 hoj,

ra - dost a víš o tom za - tle - skej.
 za - du - pej.
 po - skoč si.
 za - toč se.
 křič a - hoj.

Příloha č. 11: Ježek a koloběžky

Ježek a koloběžky

neznámý

neznámý

1. Vle-se byd-lel je-žek, měl pět ko-lo bě-žek, kaž-dý vo-lal: "Jež - ku,
2. Je-žek se na - je-žil, ni - ko - mu ne - vě - řil, když vo - la - li: "Jež - ku,

7

pujč mi ko - lo - běž - ku!"
pujč nám ko - lo - běž - ku!"

Příloha č. 12: Sněží, sněží

Sněží, sněží

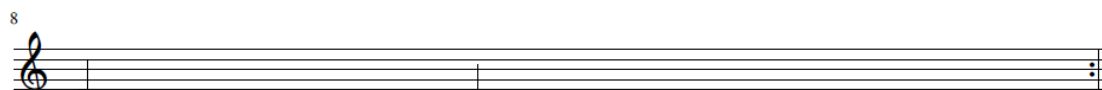
neznámý

neznámý

1. Sně-ží, sně-ží, mráz ko-lem bě-ží, zi-ma je ko-čič-ce, hřbet se jí
2. Fouká, fou-ká, bí-lá je lou-ka, zi-ma je pejs-ko-ví, ke kam-nům

8

je - - ží.
kou - - ká.

Příloha č. 13: Na obloze visí mrak

Na obloze visí mrak

neznámý

neznámý

1. Na ob - lo - ze vi - sí mrak, ten je tlus - tý a - si tak. Pl - no, pl - no,
 2. Zmrz - la vo - da vpo - to - ce, už jsou ta - dy Vá - no - ce! Dě - ku - je - me

6

sně - hu ne - se, vy - sy - pe ho tám - hle vle - se, a - by mě - ly na zi - mu všech - ny stro - my
 za spa - se - ní, za Kris - to - vo na - ro - ze - ní, dě - ku - je - me za tu zvěst, že náš Pán Bůh

12

pe - ři - nu.
 Lás - ka jest!

Příloha č. 14: Sněhulák

Sněhulák

M. Vegnerová

P. Jistel

1.Hop, hop, hop, vpra-vo, vle-vo vbok, pos-ka-kuj-te všich-ni sná-mi,
 2.Hop, hop, hop, vpra-vo, vle-vo vbok, vys-trč ru-ce, zdvih-ni hla-vu,
 3.Ťap, ťap, ťap, pojd' nás po-chy - tat, no-hou dup-ni, dla-ní tlesk-ni,

7
 sně-hu-láč-ku me-zi ná-mi, hop, hop, hop, vpra-vo, vle-vo vbok.
 vy-skoč sná-mi sně-hu-lá-ku, hop, hop, hop, vpra-vo, vle-vo vbok.
 na ko-le-na rych-le klek-ni, ťap, ťap, ťap, pojd' nás po-chy - tat!

Příloha č. 15: Jak chodí liška

Jak chodí liška

J.Balík

Veronika Steklá

Ti-chou-čké jsou kro-ky liš-ky za sou-mra-ku vle-se. Ja-ko chmí-ří pam-pe-liš-ky,

7

když se vzdu-chem ne-se. Ja-ko chmí-ří pam-pe-liš-ky ja-ko kří-dlo ptá-ka.

13

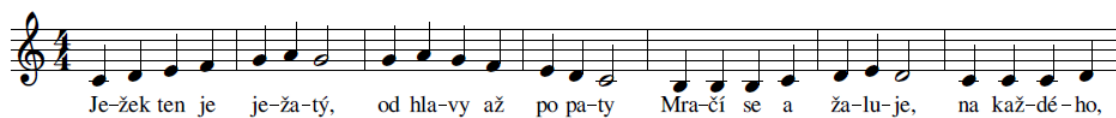

Tak - hle ti - še cho - dí liš - ky, když se ve - čer smrá - ká.

Příloha č. 16: Ježek

Ježek

Veronika Steklá

Je-žek ten je je-ža-tý, od hla-vy až po pa-ty Mra-čí se a ža-lu-je, na kaž-dé-ho,

8

kdo tu je. Jež - ku, jež - ku, co ti va - dí, že tě nik - do ne-po-ha - dí.

Příloha č. 17: Koza

Koza

Veronika Steklá

Na-še Ró-za ro-ha-tá, to je ko-za no-ha-tá. Spa-se trá-vu ba i lis-tí, buď-te si tím

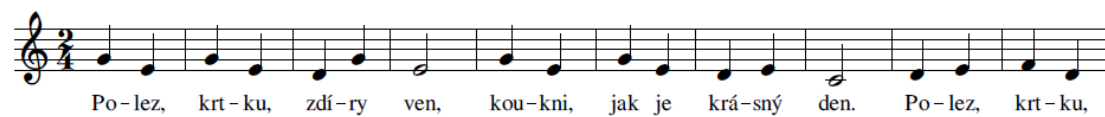
vší - chni jis - tí! Mls - ný ja - zyk, ten jí ve - lí zba - ťtit ce - lou hláv - ku ze - lí.

Příloha č. 18: Krtek

Krtek

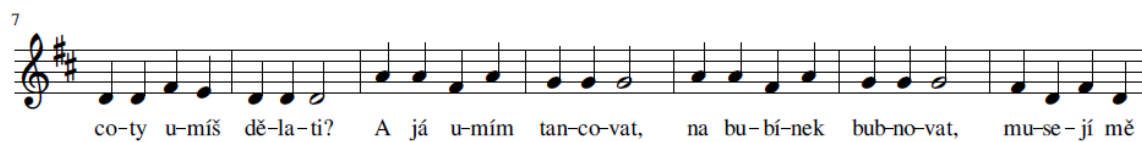
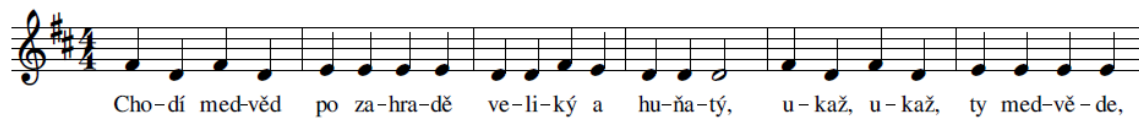
Veronika Steklá

Příloha č. 19: Medvěd

Medvěd

Veronika Steklá

Příloha č. 20: Naše kráva Malina

Naše kráva Malina

Veronika Steklá

Na - še krá - va Ma - li - na, kaž - dé rá - no za - čí - ná. Tím, že vchlé - vě klid - ně sto - jí,
7 do ban - das - ky mlé - ko do - jí. Vcisterně ho ři - díč zdár - ně, do - ve - ze až ke mlé - kár - ně.
13 Vob - cho - dě pak do - sta - nu, ju - gurt, sýr a sme - ta - nu.

Příloha č. 21: Ovce

Ovce

Veronika Steklá

Ov - ce něž - ně sklá - ní hla - vu, u - ku - su - jí lou - ce trá - vu. Když po - hlé dnu do ne - be,

7
po - dě - ku - jí: "Bé, bé, bé."

Příloha č. 22: Svět snů

Svět snů

Veronika Steklá

Ukolébavka

Veronika Steklá

♩ = 110

F Dmi Gmi

Slun-ce už za-chá-zí za ob-zo - ry, ve svě-tě snů se pro-bou-ze - jí. Hračky si

10 C ^{1.} F

spo-lu hra - jí, tak spín-kej ty můj ma - lý. Vo-já-ci vpocho-du krá - če-

20 Dmi Gmi C

jí, ba-let-ky se-o-tá - čí. Au - tí-čka zá-vo-dy plá - nu - jí, ply-šá-ci

30 ^{2.} F Dmi

tě hlí-da - jí. Až se rá - no pro-bu - díš, bu-deš si o - pět smět hrát.

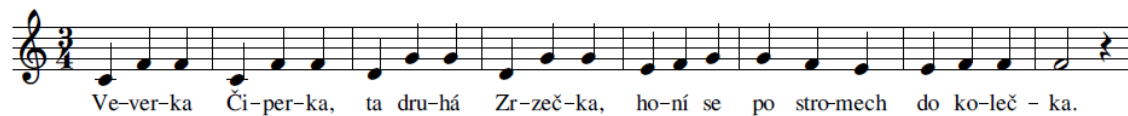
39 Gmi C

Hrač-ky se hned ve-čer pro - bu - dí, do svě-ta snů bu-dou zvat.

Příloha č. 23: Veverka

Veverka

Veronika Steklá

Musical notation for the first line of the song 'Veverka'. The notation is in 3/4 time, starting with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody consists of a sequence of eighth notes. The lyrics are: Ve-ver-ka Či-per-ka, ta dru-há Zr-zeč-ka, ho-ní se po stro-mech do ko-leč - ka.

Musical notation for the second line of the song 'Veverka'. The notation is in 3/4 time, starting with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody consists of a sequence of eighth notes. The lyrics are: Zvě-tvi-čky na vě-tev, zces-tí-čky na pa-řes, a za-se na vě-tev do ko-leč - ka.

Příloha č. 24: Vydra v létě

Vydra v létě

Venda a Fráňa

Veronika Steklá

Jed-nou vlé-tě vys-chla ře-ka. Sta-rá vyd-ra hned se le-ká: "Jak té výh-ni u-nik-nu?"

7

Na su-chu si nez-vy-knu!" Kro-mě vo-dy nám též chy-bí, tuč-ný o-běd - pros-tě ry-by.

13

Vždyť ta mo - je vy - dřa - ta, bu - dou ja - ko vyž - la - ta!"

Příloha č. 25: Zajíci

Zajíci

Veronika Steklá

My jsme ma - lí u - šá - ci, ne - má - me nic na prá - ci. Tré - nu - je - me běh a sko - ky,

7

přes pa - ře - zy přes po - to - ky. U - čí - me se ko - tou - ly, ne - kou - ká - me na bou - li.

13

U - čí - me se ko - tou - ly, ne - kou - ká - me na bou - li.